

PRITARTA

Jonavos rajono savivaldybės
mero 2025 m. liepos 7 d.
potvarkiu Nr.1B-486

PATVIRTINTA

Jonavos r. Kulvos Abraomo
Kulviečio mokyklos direktoriaus
pavadoautojo ūkiui, laikinai
vykdančio direktoriaus funkcijas
2025 m. d.
įsakymu Nr. V-

**JONAVOS RAJONO KULVOS ABRAOMO KULVIEČIO MOKYKLOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA**

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

Bendra informacija

Švietimo teikėjo pavadinimas – Jonavos r. Kulvos Abraomo Kulviečio mokykla.

Steigėjas – Jonavos miesto savivaldybė.

Teisinė forma – Jonavos miesto savivaldybės biudžetinė įstaiga.

Grupė – bendrojo ugdymo mokykla.

Mokyklos pagrindinė paskirtis – progimnazijos tipo mokykla-daugiafunkcis centras.

Kitos paskirtys – ikimokyklinio ugdymo grupė mokykla lopšelis-darželis.

Adresas - Kauno g. 7, Kulva, Jonavos r. sav.

Ikimokyklinio ugdymo programą vykdo:

1. Jonavos r. Kulvos A. Kulviečio mokykla, adresu Kauno g. 7, Kulva, Jonavos r. sav.

2. Jonavos r. Kulvos A. Kulviečio mokyklos Batėgalos skyrius, adresu Rodžių g. 12, Batėgalos

k., Kulvos sen., 55051, Jonavos r. sav.

Telefonai - (0-349) 49445, (0-349) 49416

Elektroninis paštas - kulva.mokykla@gmail.com

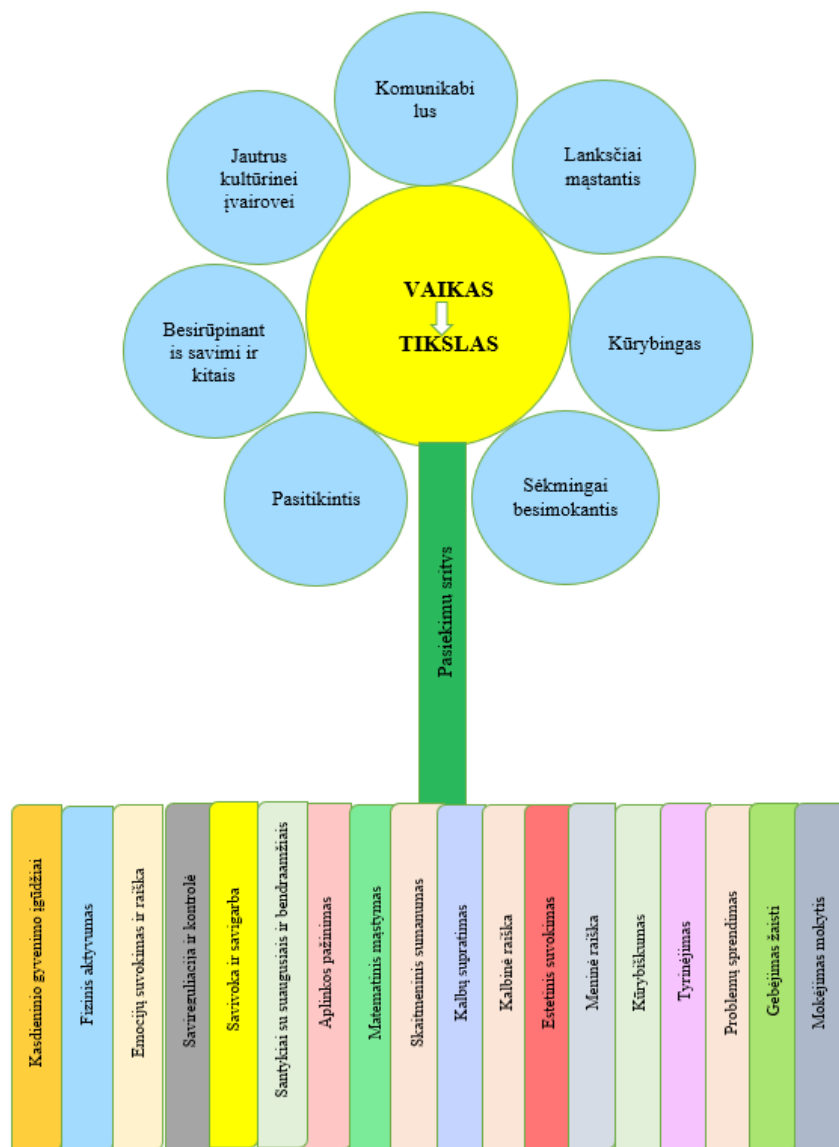
Internetinė svetainė - www.kulvietis.jonava.lm.lt

Jonavos r. Kulvos Abraomo Kulviečio mokyklos ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa) parengta pagal Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V -1142, patvirtintas Ikimokyklinio ugdymo programos gaires. Programa skirta vaikams nuo iki 6 metų, siekiant užtikrinti kokybišką ugdymą(si) ir ugdymo(si) tęstinumą.

Jonavos r. Kulvos Abraomo Kulviečio mokykloje ir Jonavos r. Kulvos Abraomo Kulviečio mokyklos Batėgalos skyriuje (toliau – Mokykla) veikia ikimokyklinio amžiaus grupės, kuriose dirba ikimokyklinio ugdymo mokytojai bei ikimokyklinio ugdymo mokinio padėjėjai. Čia ugdytiniais, jų tėvams (globėjams) teikiamos specialiojo pedagogo, socialinio pedagogo, logopedo, mokinio padėjėjo paslaugos, visiems vaikams suteikiant optimalią paramą ir ugdymą(si) pagal jų poreikius, jų skirtybes laikant galimybėmis ir ištekliais, kuriais gali būti grindžiamas kiekvieno vaiko ugdymas(is).

Siekiant įtraukaus, sėkmingo ir visiems vaikams prieinamo ugdymo(si), Programa grindžiama konstruktyvizmo (Žanas Pjažė) teorine prieiga. Vaikas suvokiamas kaip aktyvus, savarankiškas, geriausiai besimokantis pagal savo pojūčius ir interesus. Mokytojas – nuolat stebintis, kuriantis naujas vaikų patirtis generuojančias aplinkas, drąsinantis ir padedantis. Turinys – dėmesys tikslingsoms, iššūkiams keliančioms ugdymo(si) aplinkoms, nepertraukiamam vaiko veikimui. Mokymas(is) – per patirties įgijimą, tyrinėjimą, eksperimentavimą. Ši teorija akcentuoja aktyvų vaiko vaidmenį kuriant savo žinias ir pasaulio supratimą. Ir sociokultūrine teorija, nukreipta į visuminę vaiko raidą pabrėžiančią sociokultūrinės aplinkos svarbą.

Programa remiasi Mokykloje sukurtu Programos konceptualių modelių, kuriame išryškinamas vaikas ir jo galios. Vaiko galios auginamos per visuminį ugdymą, t. y. ugdymo turinys modeliuojamas pagal penkias ugdymo sritis, kurios siejasi su 18 pasiekimų sričių. Programa nusako, kad esminiai ugdymo metodai, kuriais siekiama vaiko pasiekimų ūgties – žaidimas ir patirtinė vaiko veikla. Taip pat ugdymo turinys neatsiejamas nuo Universalaus dizaino mokymo(si) modelio taikymo.

1 pav. Ikimokyklinio ugdymo modelis

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Programos turinys paremtas požiūriu į vaiką ir vaikystę, vaiko raidą, poreikius, ugdymo(si) būdus. Vaikystė yra itin svarbus vaiko raidos etapas, sudarantis prielaidas tolesniam ugdymuisi. Kokybiškas ugdymasis padeda bręsti vaiko kūnui, stiprina smegenų struktūras ir skatina visapusišką raidą. Vaiko raida ir ugdymasis pasižymi individualumu, todėl kiekvieno vaiko ugdymo(si) kelias yra unikalus. Ugdymo(si) procese remiamasi pasitikėjimu vaiko prigimtineis galiomis augti ir tobulėti. Mokytojas gerbia kiekvieno vaiko pasiekimų įvairovę, stiprybes ir asmenines savybes, sudaro sąlygas atsiskleisti individualumui. Vaikai mokosi aktyviai – jie tyrinėja, atranda ir konstruoja žinias savaip, pagal savo brandą ir patirtį. Vaikų ugdymasis grindžiamas nuolatinio vidinių gebėjimų plėtojimu per naujas patirtis. Pagrindinis vaidmuo tenka socialinei sąveikai, kuri turi būti jautri, grįsta dialogu ir bendradarbiavimu. Ugdymo(si) aplinkoje skatinama kultūra, kurioje vaikai mokosi vieni iš kitų, ugdomas gebėjimas girdėti ir būti išgirstam. Programoje ypatingas dėmesys skiriamas vaikams iš socialiai nepalankių aplinkų – siekiama praturtinti jų patirtis, kompensuoti patirtinius trūkumus, kuriant įgalinančią socialinę ir kultūrinę ugdymosi aplinką.

Vaikų poreikiai

Programa sukuria prielaidas užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą:

❖ **Žaidimo poreikis** – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Nuolat stebėdami ir tinkamoje situacijoje jautriai įsitraukdami į žaidimus, suaugusieji padeda vaikams auginti žaidimo gebėjimus.

❖ **Saugumo poreikis** – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu.

❖ **Komunikavimo poreikis** – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniais ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemones ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus.

❖ **Draugysčių poreikis** – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge.

❖ **Pažinimo džiaugsmo poreikis** – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimais pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį.

❖ **Kūrybinės saviraiškos poreikis** – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Kuriamos spontaniškų ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams, savitam raiškos stiliui.

Programa taip pat sukuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalius kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymo(si) poreikius.

Kiekvienas vaikas pripažįstamas, kaip unikalus, aktyvus, besikeičiantis. Jis žaidžia, greitai mokosi, turi savitą pasaulio matymą, kaupia patirtį, kuria savo vertybes. Mūsų mokyklos ikimokyklinio ugdymo grupėse laikomasi nuostatos, kad vaikas ugdomas ir ugdosi per visą buvimo Mokykloje laiką.

Programoje vaikų ugdymas(is) grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis.

Ugdymo(si) procese remiamasi šiomis pagrindinėmis vertybėmis, kurios užtikrina kiekvieno vaiko visapusišką raidą, orumą ir aktyvų dalyvavimą ugdymo(si) aplinkoje:

❖ **Vaiko orumas** – kiekvienas vaikas yra unikalus ir nepakartojamas. Jo individualumas, autentiškumas ir asmeninė vertė yra pripažįstami, saugomi ir puoselėjami ugdymo(si) procese.

❖ **Vaiko gerovė** – prioritetas teikiamas vaiko saugumui, sveikatai, emocinei gerovei bei darniam santykiui su aplinka – tiek fizine, tiek socialine ir kultūrine.

❖ **Saviraiškos laisvė** – ugdymas(is) sudaro sąlygas vaikui kūrybiškai reikštis, tyrinėti save ir aplinką, drąsiai išsakyti mintis, jausmus ir idėjas.

❖ **Lygiavertis dalyvavimas** – siekiama, kad kiekvienas vaikas turėtų lygias galimybes dalyvauti bendrame ugdymo(si) procese. Ugdymo(si) aplinka kuriama taip, kad būtų šalinamos kliūtys dalyvavimui ir aktyvioms sąveikoms.

❖ **Teisingumas ir lygiateisiškumas** – visiems vaikams užtikrinamos vienodos galimybės augti, mokytis ir ugdytis, nepriklausomai nuo jų lyties, sveikatos būklės, socialinės ar kultūrinės padėties. Siekiama mažinti atskirtį ir diskriminacijos riziką.

❖ **Pagarba įvairovei ir tolerancija** – ugdymo(si) aplinka kuriama empatiška, atvira ir priimanti. Įvairovė laikoma vertybe, o kiekvieno vaiko prigimtiniai, kultūriniai ir individualūs skirtumai – natūralia dalimi bendros mokymosi patirties.

❖ **Bendruomeniškumas, demokratija, pilietiškumas** – vaikai skatinami patirti priklausymo bendruomenei jausmą, ugdytis atsakomybę už save ir kitus, dalyvauti sprendimų priėmimo ir patirti pagarbų, dialogu grįstą bendravimą.

❖ **Kultūrinis tapatumas** – svarbu padėti vaikui pažinti, vertinti ir puoselėti savo kultūrinį identitetą, kartu ugdant gebėjimą suprasti ir priimti kitų kultūrų įvairovę.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Telkiant mokyklos bendruomenę pagarbiai, etiškai bendraujama su kiekviena šeima, neišskiriant jų pagal šeimos sudėtį, išsilavinimą, gyvenimo būdą ir kitas ypatybes. Pagrindinis tėvų (globėjų) siekis – dalyvauti ugdymosi procese, kad gautų daugiau informacijos apie vaikų ugdymą bei tęstų vaikų ugdymąsi šeimoje. Šeimos ir mokyklos bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, lygiaverte dialogine partneryste, pasitikėjimu. Visi su vaikų priežiūra ir ugdymu susiję klausimai sprendžiami komunikuojant, tariantis, konsultuojantis šeimoms ir mokyklos darbuotojams. Stengiamasi pažinti kiekvieną šeimą ir kurti su ja pozityvius santykius keičiantis informacija. Aiškiai išsakoma, kokios pagalbos mokyklos bendruomenė tikisi iš tėvų (globėjų), padedama kiekvienai šeimai pasirinkti jai priimtina bendradarbiavimo būdą. Todėl tėvai (globėjai) yra laukiami ir įtraukiami į vaikų ugdymo(si) procesą, supažindinami su ugdymo Programa, artimiausiais tikslais. Su tėvais (globėjais) tariamasi dėl bendradarbiavimo tikslams pasiekti. Tėvai (globėjai) aktyviai dalyvauja vaiko ugdymo(si) ikimokyklinėse grupėse procese, kaip lygiaverčiai partneriai: siūlo idėjas ugdymosioms, projektinėms veikloms, įsitraukia į jas bei jų pasirengimą. Toks bendradarbiavimas skatina abipusį tobulėjimą.

Siekiant įsivertinti tėvų (globėjų) lūkesčius, kiekvienais metais atliekami tėvų (globėjų) poreikių, teikiamų paslaugų veiklos kokybės įsivertinimai: anketinės apklausos, individualūs pokalbiai, grupinės diskusijos ir kt.. Ugdytinių šeimoms dalyvauja ugdymo turinio konstravime, planavime, organizavime bei ugdymo(si) rezultatų analizavime, atsižvelgiant į jų lūkesčius bei individualias vaikų galias ir skirtingą ugdymo(si) patirtį. Grupės mokytojas kiekvienam tėvui (globėjui) asmeniškai suteikia žinių ir dalijasi idėjomis su jais siekdamas sustiprinti jų kompetencijas, kad šeimos nariai galėtų namuose sukurti vaikams stimuliuojančią ugdymo(si) aplinką. Taip formuojama nuostata, kad tėvai (globėjai) gali būti aktyvūs vaikų ugdymo(si) pagalbininkai. Ypač didelis dėmesys skiriamas užtikrinant informacijos

konfidencialumą apie šeimas ir vaikus. Vaiko pasiekimai aptariami tik individualiuose pokalbiuose. Tėvams (globėjams) leidžiama susipažinti tik su jų vaiko pasiekimų aplanku ar kitais asmeniniais duomenimis.

Tarp ugdytinių, jų tėvų (globėjų), Mokyklos darbuotojų vyksta aktyvus, draugiškas, pozityvus komunikavimas.

Regiono ypatumai

Kulvos kaimas yra Šv. Mergelės Marijos parapijos centras, kuris priklauso Jonavos rajono Kulvos seniūnijai ir yra visos seniūnijos centras. Šalia kaimo teka upelis Kulvė. Artimiausia mokyklos aplinka yra palanki sąlyčiui su gamta. Žaliosiose edukacinėse erdvėse vykdomi vaikų projektai, pažintinės išvykos, įvairios veiklos, skirtos judumui skatinti. Tai puiki galimybė ugdytiniams netradicinėje aplinkoje pažinti, tyrinėti, kurti ir, remiantis savo potyriais bei santykiais su juos supančiu pasauliu, kaupti patirtį bei skatinti vaikų kasdienį judėjimo džiaugsmą ir didinti judraus mokymo(si) galimybes. Kulvoje yra mokykla, kultūros centras, pirminis sveikatos priežiūros centras, biblioteka, bažnyčia. Bendradarbiaujant su bibliotekos darbuotojais Mokyklos pedagogai rengia vaikų darbų parodas, veda edukacines veiklas, sudarydami galimybę vaikų estetiniams potyriams, aplinkos, meno, savo ir kitų kūrybos grožio pajautimui. Ugdytiniai turi galimybę susipažinti su netoliese esančiu, aukščiausioje Jonavos rajono vietoje, prie kelio į Kauną pastatytu obelisku A. Kulviečio garbei (architektas K. Gibavičius). Kulvietis gimė Kulvoje (Kauno pavietas, dab. Jonavos r.), pagal dvaro pavadinimą šeima vadinosi Kulviečiais. Kulviečio pasaulėžiūra buvo paremta Naujųjų laikų idėjomis, kurios ragino suteikti pirmenybę asmenybės laisvei, pažinimui ir rašto kultūros skatinimui visuomenėje. Kultūros centras bei seniūnija rengia įvairias tradicija tapusias šventes, renginius, kuriuose Mokyklos ugdytiniai dalyvauja kartu su savo pedagogais ir tėvais (globėjais).

Batėgalos skyrius, priklausantis Kulvos Abraomo Kulviečio mokyklai, įsikūręs Kulvos seniūnijoje, Batėgalos kaime. Per Batėgalos apylinkes teka upė Neris. Neries draustinis įsteigtas 1992 m. Jo plotas - 815 ha. Batėgala minima jau XIV a. Kryžiuočių kronikoje, jų sudarytame Lietuvos kelių aprašyme. Batėgalos kaimas yra 15 km į pietvakarius nuo Jonavos miesto, dešiniajame Neries krante.

Mokykla įsikūrusi ramioje, gražioje aplinkoje, atokiau nuo miesto transporto triukšmo. Šalia esantis miškelis suteikia galimybę džiaugtis gamta, stebėti kintančius metų laikus. Šalia pastato yra erdvus kiemas, kuriame yra vaikų žaidimo aikštelė, skirta fiziniam vaikų aktyvumui lavinti.

Mokyklos savitumas

Vaikui svarbi maloni, ugdanti, kintanti, veikti skatinanti aplinka grupėse, mokyklos patalpose ir lauko teritorijoje. Mokykloje organizuojamos tradicinės šventės, ugdytiniams sudarytos sąlygos vykti į išvykas, dalyvauti bendruose Mokyklos ir socialinių partnerių organizuojamuose projektuose bei renginiuose. Mokyklos pedagogai kūrybiškai integruoja projektinį ugdymą į ugdymo turinį. Projektinio darbo forma bei metodai padeda plėtoti demokratinis bendradarbiavimo santykius bendruomenėje ir ugdo profesines ir bendrąsias pedagogų kompetencijas.

Ugdymo turinys skirtas 1 – 6 metų vaikams. Grupės formuojamos pagal amžių nuo 1 iki 3 ir nuo 4 iki 6 metų. Šiuo metu veikia 4 grupės. Kulvos mokyklos ikimokykliniame ugdymo skyriuje 2 grupės: viena grupė nuo 1 iki 3 metų, kita nuo 4 iki 6 metų. Batėgalos skyriuje yra taip pat 2 grupės: viena grupė nuo 1 iki 3 metų, kita nuo 4 iki 6 metų. Šiame pastate yra įsikūrusi kaimo viešoji biblioteka ir sporto salė, kurioje Jonavos sporto centro fizinio aktyvumo instruktorius organizuoja ir vykdo įvairias sporto veiklas, skatina fizinį aktyvumą bei organizuoja sportinius renginius Jonavos rajono seniūnijose.

Mokykloje prioritetai teikiami:

- ❖ vaikų sveikatos saugojimui ir stiprinimui;
- ❖ meniniam ugdymui;
- ❖ tautinės kultūros vertybių perimamumui puoselėti ir pilietiniam ugdymui;
- ❖ ekologiniam - gamtosauginiam ugdymui;
- ❖ bendravimui ir bendradarbiavimui su šeima ir sociokultūrine aplinka.

Ugdymo aplinka yra lanksti ir kintanti – ji nuolat prisitaiko prie konkrečių metų vaikų grupės: jų amžiaus, lyties, interesų ir individualių poreikių, užtikrinant jų įtrauktį ir optimalias ugdymosi sąlygas.

Bendrosios patalpos: mokyklos fojė, sporto salė, koridoriai, rūbinė taip pat išnaudojami vaikų ugdymui (įvairiems kultūriniais renginiams, spektakliams, šventėms, kūno kultūros užsiėmimams, vaikų darbų parodoms, tėvų (globėjų) darbų parodoms rengti, sveikinimams, nuotraukoms, informacijai). Vaikai gerai pažįsta bendrąsias patalpas, saugiai jose jaučiasi.

Mokyklos lauko teritorija išnaudojama vaikų ugdymui(si): kūno kultūrai (stadionas), aplinkos pažinimui, estetinės savimonės plėtojimui, žaidimams. Mokykloje nuolat kuriami STEAM gebėjimus ugdantys kontekstai: mokyklos teritorijoje ir už jos ribų vaikai ne tik atranda, tyrinėja, susipažįsta su pasauliu, bando suprasti, kas, kaip ir kodėl vyksta aplinkui, bet ir mokosi spręsti problemas, ugdo(si) ir lavina iniciatyvumo, kūrybiškumo gebėjimus. Tradicinės veiklos grupėse vis dažniau keičiamos į eksperimentų ir tyrinėjimų laboratoriją lauke, parke, muziejuje ir kitose netradicinėse erdvėse, kur

ugdymui aktyviai savarankiškai veikia, naudodami įvairias priemones, ieško atsakymų. Leidžiant vaikams žaisti natūralioje aplinkoje (braidyti po balas, purvą, liesti augalus, stebėti juos per padidinamąjį stiklą, mikroskopą, auginti ir prižiūrėti daržoves, gėles) žadinamas mažųjų smalsumas ir noras tobulėti dar daugiau žinoti. Ugdymo turinys, praturtintas inovatyviomis STEAM priemonėmis, suteikia galimybę ugdyti smalsų, kūrybišką, gebantį bendradarbiauti sprendžiant problemas, vaiką.

Ypatingas dėmesys mokykloje skiriamas vaikų sveikatos stiprinimui, fizinės ir psichinės sveikatos užtikrinimui, sveikos gyvensenos propagavimui bei prigimtinių vaikų poreikių tenkinimui.

Mokykloje dirba kvalifikuoti mokytojai ir pagalbos specialistai, turintys pedagogo kvalifikaciją, atitinkančią mokytojų kompetencijoms keliamus reikalavimus: ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojos, meninio ugdymo mokytoja, logopedė, specialioji pedagogė, socialinė pedagogė. Mokytojų ir specialistų komanda geba sukurti vaiko raidą skatinančią aplinką bei užtikrinti gerą vaiko savijautą, palaikyti pozityvius santykius su vaikais ir jų tėvais (globėjais). Komanda moka individualizuoti ugdymą – jį pritaikyti pagal vaiko patirtį, gebėjimus, galimybes ir poreikius.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo(si) integralumą, kryptingumą, veiksmingą ugdymąsias sąveikas ir ugdymo(si) kokybę.

Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesuplanuota sąveika bei kasdieninė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalais, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoja sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si).

Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida.

Žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.

Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.

Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas.

Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdyt(is), plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymo(si) poreikių įvairovę.

Kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo.

Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.

Lėto ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.

Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarto autentiškas vaikų patirtis.

Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Tėvai (globėjai) ir Mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III SKYRIUS

TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų patirtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Programos tikslui pasiekti keliama šie uždaviniai:

1. Atpažinti kiekvieno vaiko ugdymo(si) poreikius, kylančius iš asmenybės raidos tarpsnio, individualių raidos ypatumų, prigimtinių gebėjimų visumos ir sociokultūrinės aplinkos.
2. Užtikrinti aktyvų vaiko dalyvavimą ugdymo(si) procese, įgyvendinant ugdymą per žaidimą ir patirtinę veiklą, išlaikant balansą tarp kryptingos mokytojo organizuotos ir savaiminės vaiko veiklos, palaikant lėto mokymo(si) idėją.

3. Plėtoti vaiko galias, įgyvendinant visuminį ugdymą - plėtojant vaiko pasiekimus visose 18 pasiekimų sričių.

4. Kurti vaikų ugdymui pritaikytus ir ugdymą(si) skatinančius lanksčius edukacinius kontekstus atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius šeimos ir bendruomenės susitarimus.

5. Siekiant užtikrinti kiekvieno vaiko ugdymo(si) sėkmę, sudaryti galimybę vaikams skirtingais būdais pademonstruoti pasiekimus bei daromą pažangą ir juos sistemingai fiksuoti, dokumentuoti, analizuoti, vertinti ir aptarti su tėvais (globėjais) ir kitais su vaiko ugdymu susijusiais asmenimis.

6. Kurti bendravimo, bendradarbiavimo su šeima ryšius, grįstus pasitikėjimu, abipusiu supratimu, pagarba ir patirties sklaida.

Ugdymosi rezultatai. Jonavos r. Kulvos Abraomo Kulviečio mokyklos ugdymo Programos turinys orientuotas į svarbiausius vaikų pasiekimus – vaikų asmenybės brandinimą, sėkmingą ugdymo(si) pažangą, gerus ugdymosi rezultatus visose 18 pasiekimų sričių. Pasiekimai skirstomi į 6 žingsnius, rodančius nuoseklų jų augimą. Kiekvienas vaikas yra unikalus, pasižymi jam būdingu raidos tempu, turi skirtingą ugdymo(si) patirtį, todėl jo paties amžiaus vaikų pasiekimai natūraliai gali skirtis.

Mokyklos ugdymo(si) siekiamybė – aktyvus, smalsus ir savarankiškai besimokantis vaikas. Jis yra tarsis mažasis tyrinėtojas, kuriam būdingas nuolatinis noras atrasti, suprasti ir išbandyti naujus dalykus. Vaikas aktyviai sąveikauja su aplinka, kelia klausimus, kritiškai mąsto ir eksperimentuoja, siekdamas suprasti pasaulį. Tokiam vaikui būdingas tyrinėtojo mąstymas, jis drąsiai imasi naujų veiklų, geba kūrybiškai spręsti problemas, laisvai reiškia mintis ir nuosekliai gilina savo pažinimo patirtį. Ugdymo(si) procese siekiama puoselėti šias savybes, skatinant vaiko aktyvumą, saviraišką, smalsumą ir atvirumą naujoms patirtims.

2 pav. Auginamos vaiko galios bei pasiekimų sritys

IV SKYRIUS

UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Visuminis ugdymas(is) yra pagrindinė ikimokyklinio ugdymo(si) kryptis, kuri lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos galių harmoningą plėtojimą(si). Ugdymo turinio realizavimui Mokykloje sukurta saugi, estetiška, vaiko fizinę ir psichinę raidą stimuliuojanti ugdymo(si) bei mokymo(si) aplinka, kuri skatina vaikų norą žaisti, pažinti, tyrinėti, stebėti, kurti, atrasti bendrauti ir bendradarbiauti, improvizuoti ir savitai išreikšti save.

Kiekvienas vaikas ugdosi savo tempu ir pasiekia optimalaus pagal savo potencines galias pasiekimų žingsnio. Taip užtikrinamas lankstumas. Sėkmingam visų vaikų dalyvavimui bendrame ugdymo(si) procese, eliminavus ugdymo aplinkos barjerus, pasitelkiant ugdymo metodų ir priemonių įvairovę, praktikuojamas universalus dizainas mokymuisi. Vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla yra pagrindinės, viena kitą papildančios ugdomosios veiklos.

Vaikų ugdymas(is) vyksta mokyklos vidaus ir lauko aplinkose, taip pat aplinkose už mokyklos ribų (parkai, muziejai, gamtos ir kultūriniai objektai, ugdytinių tėvų darbo vietose ir kt.). Mokyklos aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys, aktualūs mokyklos ugdymo aplinkai ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai.

Kuriant ugdymo(si) kontekstus: dėmesio centre yra vaikams aktuali, dėmesį patraukianti, skatinanti Mokyklos ugdymo(si) aplinka:

❖ **universalus dizaino mokymuisi kontekstas** – tai lanksti, visiems vaikams prieinama ugdymo(si) aplinka ir veiksmingas procesas, kuriame, nepriklausomai nuo amžiaus, socialinių, kultūrinių, lingvistinių, sveikatos skirtumų, visiems vaikams sudaromos sąlygos žaisti, patirti ir ugdytis. Ugdymo aplinka žadina vaikų emocijas, pagauna dėmesį, panardina į prasmingą vyksmą. Galėdami rinktis alternatyvius tyrinėjimo, pažinimo ir dalyvavimo būdus, vaikai veikia savo tempu, pagal savo galias ir mokosi vieni iš kitų. Galimybė pasirinkti veiklas ir priemones, siekiant numatyto rezultato, skatina turėti savo ketinimą, idėjų, sumanymų, jų kryptingai ieškoti ir pamažu suprasti savo žaidimo ar mokymo(si) būdus. Vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, jaučiasi lygiaverčiais dalyviais, visi kartu mokosi vieni kitus pažinti ir veikti žmonių įvairovėje;

❖ **kultūrinių dialogų kontekstas** – kai vaikai Mokykloje dalyvauja daugialypiuose kultūriniuose kontekstuose, kurių paskirtis – padėti kiekvienam kurti savo individualų tapatumą, tuo pačiu metu dalyvaujant tiek vaikų subkultūros, tiek artimiausios ir tolimesnių aplinkų kultūrų kūrime. Mokyklos aplinka yra erdvė nuolatinėms socialinėms ir kultūrinėms sąveikoms bei reiškiniams patirti, pažįstant šeimos, mokyklos grupės, kaimynystės, regiono, etninės grupės ir šalies bei globalaus pasaulio

kultūrinius ypatumus ir vertybes. Mokyklos aplinkoje matomi įvairių kultūrų ženklai, simboliai, patiriami papročiai ir elgsenos, išbandomos skirtingos kultūrinėsraiškos formos, ugdantis pozityvų požiūrį į įvairovę ir kitoniškumą;

❖ **žaismės kontekstas** – palaikyti kasdienių veiklų žaismingumą, kuriant džiaugsmo bei nuostabos tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant, dalinantis potyrius. Kontekstas atliepia vaiko žaismingą savęs ir pasaulio pajautimą, skatina žaisti judesiais, pojūčiais, emocijomis, kalba, vaizduote, mintimis. Eksperimentuojama veikimu tuščioje ir daiktinėje erdvėje, atrandant, kad žaidimas gali gimti „iš nieko“, mintyse. Palaikomi netikėti vaikų būdai suprasti, tyrinėti, improvizuoti, priimamos „neteisingos“ jų teorijos apie pasaulį, įkvepiančios pratęsti „tiesos“ paieškas. Mokytojas jautriai pastebi žaismę vaikams veikiant, ją atliepia, pratęsia, kokybiškai papildo ir įtraukia kitus vaikus;

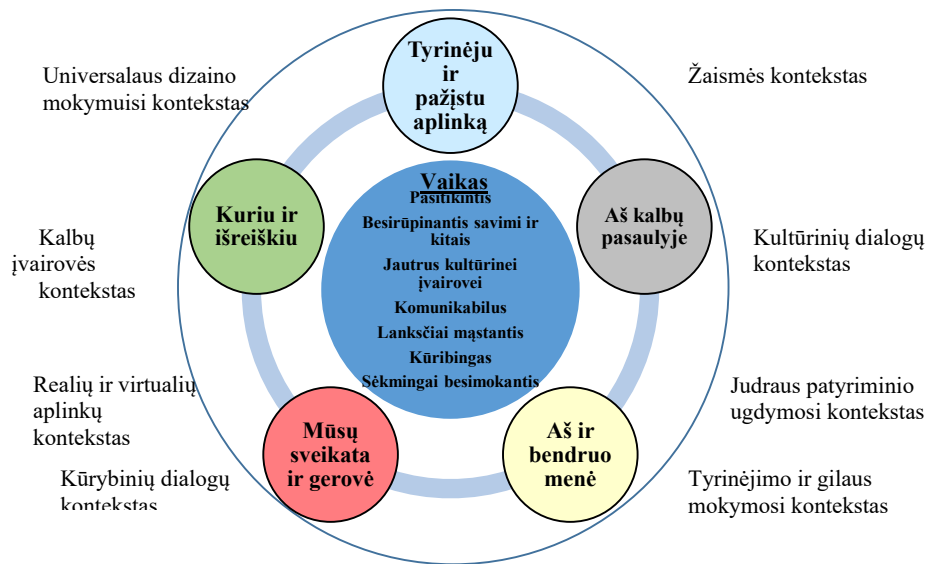
❖ **kalbų įvairovės kontekstas** – kurti ir palaikyti aplinkos sąlygas, palankias rasti ir plėtoti skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodinei ir nežodinei raiškai, kalbų pažinimui, teigiamoms nuostatomis, susijusioms su kalbų ir jos formų įvairove. Kuriant kontekstą pasinaudojama mokykloje ar grupėje esama kalbų įvairove, socialinių tinklų ir skaitmeninių technologijų teikiamomis galimybėmis, kalbų pasaulio pažinimą papildančiomis ir kalbą ugdančiomis vaizdinėmis ir garsinėmis priemonėmis, taip pat kasdienėmis komunikacinėmis situacijomis, kylančiomis vidaus ir lauko aplinkose;

❖ **realių ir virtualių aplinkų kontekstas** – papildyti ir praplėsti realybės kontekstus alternatyviomis skaitmeninėmis galimybėmis patirti ir pažinti, plėtoti vaikų skaitmeninį sumanumą, informatinį mąstymą. Kuriami realios ir virtualios aplinkos sąveikomis grindžiami kontekstai, aplinkas saikingai ir saugiai papildant skaitmeninėmis priemonėmis bei įranga, prioritetą teikiant patirtiniam realių objektų ir reiškinių tyrinėjimui, kūrybiškumui, socialinėms sąveikoms. Vaikų savivaldį mokymąsi skatinančios skaitmeninės priemonės, įvairiomis vaizdo ir garso įvesties bei išvesties įrangą turinčiomis technologijomis kuriamos galimybės vaikams realioje aplinkoje pamatyti plika akimi nematomus procesus ar reiškinius, perkelti realios aplinkos objektus į skaitmeninę erdvę, tyrinėti taisyklių ir laisvės veikti ribas, spręsti problemas, įveikti iššūkius;

❖ **judraus patirtinio ugdymosi kontekstas** – skatinti vaikų judėjimo džiaugsmą ir kasdienį judrumą, didinti judraus mokymosi galimybes. Įdomias, prasmingas ugdymosi situacijas kuria dialogiška vidaus ir lauko aplinkų jungtis, įrangos mobilumas, pritaikymas tyrinėti judesį, judriais būdais dalyvauti visų ugdymosi sričių veiklose. Panaudojama natūrali ir dirbtinai sukurta, įranga ir priemonėmis papildyta gamtinė aplinka, modeliuojamos vaikus judėti skatinančios iššūkio, saugios rizikos edukacinės erdvės, kuriančios prielaidas subalansuotam ugdymui(si) viduje ir lauke;

❖ **kūrybinių dialogų kontekstas** – modeliuojant kūrybinių dialogų kontekstą kuriama vaizduotė, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti patį kūrybos procesą. Vaikai patiria kūrybos laisvę, išgyvena netikėtumą, kūrybos džiaugsmą ir pasididžiavimą įveikus kūrybinius iššūkius. Aplinkų estetika ir įvairovė kuria prielaidas vaikams tyrinėti kūrybinės raiškos galimybes, išbandyti daugiau nei vieną būdą įgyvendinti kūrybinę idėją ar išspręsti problemą, pasirinkti alternatyvias raiškos priemones, improvizuoti, kurti ir perkurti. Dinamišką kūrybos procesą palaiko mokytojas kūrėjas, sudarantis sąlygas vaikui laisvai, spontaniškai veikti;

❖ **tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstas** – atliepti prigimtinių vaikų smalsumą, įtraukti juos į aplinkos tyrinėjimą, skatinantį giliau suprasti aplinkos objektus, reiškinius ir jų ryšius, atrasti įvairius pažinimo ir mokymosi būdus. Kuriamas kontekstas kupinas žaismės, atviras iššūkiams, jame daug laisvės vaiko spėliojimams, atsakymų į savo keliamus klausimus paieškoms, tyrinėjimu grindžiamiems sprendimams. Sukurtos vidaus ir lauko edukacinės erdvės, lauko tyrinėjimo laboratorijos, kuriose yra tyrinėjimo objektų, priemonių ir medžiagų, STEAM veiklų, vaikų stebinių fiksavimo priemonių – tai padeda vaikams įsitraukti į ilgalaikius stebėjimus, patirti aplinkos objektų ir reiškinių įvairovę.

3 pav. Ugdymo(si) sritys ir kontekstai

Jonavos r. Kulvos Abraomo Kulviečio ikimokyklinio ugdymo Pogramoje ugdymo turinys parengtas pagal penkias ugdymo(si) sritis:

1. „Mūsų sveikata ir gerovė“.
2. „Aš ir bendruomenė“.
3. „Aš kalbų pasaulyje“.
4. „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“.
5. „Kuriu ir išreiškiu“.

„MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“				
Fizinis aktyvumas	Sveika mityba	Dienos ritmas	Kūno švara ir aplinkos tvarka	Saugaus elgesio įpročiai
Judėjimo džiaugsmo patyrimas	Maisto įvairovės pažinimas	Dienos ritmo pajauta	Rūpinimasis švara	Elgesys su nepažįstamais žmonėmis
Judesių tikslumo siekimas	Elgesys prie stalo	Judėjimo ir poilsio ritmo pajauta	Tvarkos laikymasis	Saugus elgesys gatvėje
				Saugus elgesys buityje ir gamtoje

4 pav. Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“

„AŠ IR BENDRUOMENĖ“				
Kas aš?	Savo emocijų ir elgesio valdymas	Aš tarp kitų	Žmonės ir bendruomenės	Mūsų praeitis, dabartis, ateitis
Savo poreikių, pomėgių, interesų supratimas ir raiška	Emocijų ir jų raiškos reguliavimas	Ryšiai tarp vaikų ir jautrumas kito poreikiams	Žmonių įvairovės supratimas	Laiko tėkmės pajauta
Savo emocijų atpažinimas ir raiška	Dėmesio ir elgesio valdymas	Panašumų ir skirtumų tyrinėjimas	Žmonių bendruomenių tyrinėjimas	Praeitis, dabartis, ateitis kaip asmeniniai, šeimos ir bendruomenės pokyčiai
Kūno pažinimas		Skirtybių priėmimas ir lygiavertis dalyvavimas	Tautinio tapatumo ir pilietiškumo jausmas	Šaltinių, pasakojančių apie praeitį ir būsimą ateitį, tyrinėjimas
Savo augimo, didėjančių galių ir mokymosi tyrinėjimas				

5 pav. Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“

„AŠ KALBŲ PASAULYJE“		
Žodinės ir nežodinės kalbos supratimas	Kalbinė raida	Kalbų įvairovės suvokimas ir kalbinės tapatybės formavimas(is)
Klausymas	Kalbėjimas	
Žodinės kalbos suvokimas	Bendravimas ir komunikacija	
Nežodinės kalbos suvokimas	Rašytinė raida	
Rašytinės raidos ir vaizdinės informacijos suvokimas		

6 pav. Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“

„TYRINĖJU IR PAŽISTU APLINKĄ“				
Mane supantys daiktai	Gyvybė	Skaičiavimas ir modeliavimas	Matematiniai erdvės tyrinėjimai	Skaitmeninių technologijų pasaulis
Atrandu daiktus	Pažistu gyvybę	Atrandu skaičius ir skaičiavimo būdus	Matavimai kasdienėje aplinkoje	Skaitmeninis raštingumas
Daiktai ir kasdienybė	Gyvybė turi poreikių	Ką apie mus ir įvykius sako duomenys	Eksperimentai su geometrinėmis figūromis	Veiksmų sekos ir problemų sprendimas
Daiktai ir technologijos	Netikėti atradimai		Kaip apibūdinti vietą ir padėtį	

7 pav. Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažistu aplinką“

„KURIU IR IŠREIŠKIU“				
Žaidimo raida	Muzikos raida	Šokio raida	Dailės raida	Teatro raida
Žaidimas – kaip savo kūno galimybių tyrinėjimas	Ankstysis muzikinis ugdymas(is)	Judesio tyrinėjimas	Vizualaus pasaulio tyrinėjimas	Vaidybos tyrinėjimas
Žaidimas – kaip aplinkos ir veikimo su aplinkos objektais tyrinėjimas		Judesio elementai	Vizualinės raidos priemonių ir kuriamų vaizdų tyrinėjimas	
Žaidimas – kaip savo patirčių ir socialinių santykių tyrinėjimas		Šokio kultūra	Grafinė ir spalvinė raida	
Žaidimas – kaip simbolių taisyklių tyrinėjimas, kūrimas ir laikymasis			Erdvinė raida	

8 pav. Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“

Ugdymo(si) metodai:

❖ **Žaidimai:** siužetiniai, situaciniai, didaktiniai, vaidmeniniai, stimuliaciniai, judrūs, naratyviniai, liaudies, stalo, muzikiniai, interaktyvūs (planšetinių kompiuterių, interaktyvios lentos, grindys) ir kt.

❖ **STEAM metodas:** integralus, į kompleksiską tikrovės reiškinių pažinimą, pritaikymą ir problemų sprendimą orientuotas mokymo(si) metodas, paremtas vaikų kūrybiškumo skatinimu. Taikant STEAM metodą vaikų gebėjimai yra lavinami gamtos mokslų, matematikos, meno, technologijų ir inžinerijos srityse: akcentuojamas kūrybiškumas, tyrinėjimų grindžiamas mokymas(is), pedagogo kaip pagalbininko, konsultanto vaidmuo.

❖ **Projektų metodas:** aktyvaus patirtinio ugdymo(si) metodas, taikomas, laikantis labai aiškių ir konkrečių etapų bei turintis nusistovėjusią struktūrą. Metodas itin lankstus ir kontekstualus, susijęs su santykiais, susitarimais, vaikų veiklos prasmingumu, su „ugdymu kiekvienam ir visiems“. Vaikai gali aktyviai dalyvauti, nepriklausomai nuo jų raidos, gebėjimų ir pasiekimų; dėmesys kreipiamas į vaiko individualumą, visi vaikai vienodai svarbūs projekte ir visi įtraukiami į projektinį darbą. Vaikai savo gyvenimą kuria patys, nes dalyvauja, planuojant veiklas. Tai reiškia, kad pripažįstama ir gerbiama vaiko perspektyva, vaiko balsas, vaiko kultūra.

❖ **Bendravimo ir bendradarbiavimo metodai:** probleminis ugdymas, patirtinis mokymas(is), situacinis mokymas(is), komandinis bei sisteminis mokymas(is), bendra kultūra, pagalba komandos nariui, inovatyvus mokymas(is), šiuolaikinis mokymas(is) „čia ir dabar“, projektinis ugdymas(is), tiltai (bridge), mišrus, hibridinis ugdymas(is), ugdymas(is) tinklaveikoje.

❖ **Pažinimą skatinantys metodai:** tyrinėjimas, eksperimentavimas, stebėjimai – atradimai, projektai, žaidimai, refleksija.

❖ **Vaiko saviraišką ir kūrybiškumą skatinantys metodai:** stebėjimas, kūryba, pokalbis, refleksija prieš veiklą, veikloje ir po veiklos, improvizacija, interpretacija, inscenizacija, žaidimai, ugdymas(is) menu ir mene.

❖ **Emocinį ir socialinį ugdymą(si) skatinantys metodai:** stimuliacija (sensorinė, emocinė, fizinė, socialinė, kūrybinė), atvejo studija, pokalbis, diskusija, refleksija.

Ugdymo(si) aplinkos: kuriama ugdymo(si) aplinkų įvairovė. Lauko teritorija išskaidyta į natūralias ir dirbtines, į aktyvų vaiko veikimą orientuotas erdves. Kuriama fizinė vidaus ugdymo(si) aplinka - estetiška, neperkrauta baldais, priemonėmis. Fizinėse erdvėse vyrauja pastelinės spalvos.

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo Programos įgyvendinimui naudojamos ugdymo(si) priemonės – tikslingos, veiksmingos, ekologiškos, įvairios, keičiamos pagal poreikį: vaizdinės

ugdymo(si) priemonės (žemėlapiai, plakatai, tautinio, religinio, gamtosauginio, meninio turinio atributika ir kt.); priemonės pažintinei veiklai (žmonių buitės, profesijų atributai, žaislai, transporto priemonės, įrankių rinkiniai, eismo ženklai, gyvūnų, paukščių figūrėlės ir kt.); kalbos ugdymui (enciklopedijos, paveikslai, žurnalai, vaikiškos knygelės, pasakų įrašai ir kt.); žaidimų ir kūrybos priemonės bei medžiagos – žaidimai ir žaislai socialinių įgūdžių raidai (siužetiniai, konstrukciniai, techniniai žaislai, šviesos stalai ir kt.); priemonės meninei raiškai (tapymui, lipdymui, muzikavimui, vaidybai ir kt.), judesiui (kamuoliai, šokdynės, lankai, kaspilai, sportinis inventorių ir kt.); įranga (flanelinė, magnetinės ir kamštinės lentos, širmos, kilimėliai, pagalvės, lovytės, lentynos, spintelės, smėlio stalai ir kt.); informacijos priemonės (kompiuteriai, planšetiniai kompiuteriai, interaktyvus ekranas, interaktyvios grindys, video-audio aparatūra, kompiuteriniai didaktiniai žaidimai, mokomoji programinė, techninė įranga, metodinė medžiaga, IKT priemonės.

Ugdymo(si) būdai: reflektyvus, probleminis, savaiminis, personalizuotas, savivaldus, individualus, komandinis, kontekstualus mokymas(is), kūrybiškas, spontaniškas mokymas(is), šiuolaikinis mokymas(is) („čia ir dabar“ bei mokymas(is) visuose lygmenyse), „ugdymas be sienų“, nuotolinis mokymas(is) (hibridinis, sinchroninis bei asinchroninis), skaitmeninis mokymas(is).

Ugdymo(si) formos: ryto ratas, žaidimas, dialogas, pokalbis, diskusijos, nuotoliniai tiltai, veikimas porose ir individualiai, veikimas komandoje, protų mūšiai, viktorinos, varžytuvės, pratimai, trenazai, pasakojimų ir pasakų klausymas bei kūrimas, interaktyvūs žaidimai, vaikų projektai, pažintinės išvykos, patirtinis ugdymas(is) žaliosiose edukacinėse erdvėse, tyrinėjimų laboratorijose, atradimų stotelėse, pažinimų salose, skaitymo valandėlės, kūrybinės dirbtuvės, rašymas, inscenizavimas, vaidyba, minčių žemėlapių kūrimas, koncertas, konkursas, festivalis, veiklos tinklaveikoje ir kt.

Ugdymosi strategijos: Vaikai – sprendimų priėmėjai ir bendrakūrėjai: šiuolaikinio mokytojo vaidmuo. Šiandienos ugdyme mokytojo vaidmuo nebėra vien perteikti žinias – jis tampa vaikų kelionės draugu, skatintoju ir įkvėpėju. Kiekvienam vaikui sudaromos sąlygos rinktis, priimti sprendimus ir patirti jų pasekmes – tiek mokantis, tiek sprendžiant kasdienes situacijas. Tokiu būdu ugdymas tampa tikras, prasmingas ir artimas vaikui. Mokytojas kalbasi su vaiku kaip lygus su lygiu – remiasi dialogu, kuriame girdimi abiejų balsai. Kiekvienas vaikas yra unikalus, todėl svarbu atpažinti jo stiprybes, pomėgius ir poreikius. Nuo čia prasideda *individualizuotas ugdymas* – pritaikytas turinys, asmeninės pažangos siekis ir įtraukimas į tai, kas iš tikrųjų rūpi.

Tačiau šalia to auga ir *komandinio darbo* svarba. Mokytojas skatina bendradarbiavimą – ugdydami vaikai mokosi dirbti kartu, dalytis atsakomybe, pasiekti bendrus tikslus. Jie lavina ne tik protą, bet ir širdį – formuojasi socialiniai įgūdžiai, stiprėja emocinis intelektas.

Ugdymo procese kuriamos sąmoningos strategijos, kurios skatina prasmingą vaikų bendravimą, paramą vienas kitam ir tikėjimą, kad mokykla – tai bendruomenė, kur kiekvienas gali jaustis svarbus ir išgirstas

V SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO TURINYS (1–6) METŲ

Komentuota [RL1]: Turinys skirtas 1-6 metų vaikams. Mokyklos savitime nėra nurodyta kokio amžiaus vaikus ugdyti, kaip formuojamos grupės (pagal amžiaus tarpsnį, mišrios ar kt.).

1. UGDYMO(SI) SRITIS „MŪSŲ SVEIKATA IR GEROVĖ“		
Ugdymo(si) srities paskirtis yra plėtoti kasdienius gyvenimo įgūdžius, fizinį aktyvumą, savivoką ir savigarbą. Įsitraukimas - mokytojo sukurti įvairūs ugdymosi kontekstai, galimybės vaikui pasirinkti įvairius būdus žaisti ir veikti, rinktis sveikatai palankų maistą, išbandyti įvairius skonius, patirti dienos ritmą. Vaikai mėgaujasi judėjimo laisve, veiklų įvairove, kūno pojūčiais. Mokytojo pavyzdys skatina aktyviai judėti tyrinėjant judesius, valgyti sveikatai palankų maistą, mėgaujantis kūno švara ir aplinkos tvarka. Vaikai eksperimentuoja kūno judesiais, dalyvauja žaismingose judrioje veiklose. Gilėjantis supratimas - judėjimo, sveikos mitybos, dienos ritmo, rūpinimosi savimi ir aplinka, saugaus elgesio patyrimas įvairiais būdais. Vaikai mokosi suprasti taisyklių prasmę, aptarti jų naudą sveikatai ir gerovei. Raiška - sukurti ugdymosi kontekstai. Vaikai renkasi sveiką gyvenseną – noriai juda, savo žinias ir sumanymus perteikia kūno judesiais, rūpinasi asmens higiena, laikosi mitybos režimo, naudoja asmeninius higienos reikmenimis, elgiasi atsakingai su pavojingais daiktais, atpažįsta rizikingas situacijas, svarsto jų priežastis, ieško sprendimų ir, jei reikia, kreipiasi pagalbos.		
KASDIENINIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI		
Vertybinė nuostata. Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. Esminiai gebėjimai. Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, butyje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veikiena	Pedagogo ugdymo strategijos
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Žaidžia režisūrinius maisto gaminimo žaidimus grupėje, lauke įrengtoje virtuvėlėje. Mokytojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi rankas, veidą, apsirengia ir nusirengia. Mokytojo žaidinamas, tvarkosi žaislus, padeda vieną kitą daiktą į vietą. Sekdamas mokytojo ir kitų vaikų pavyzdžiu, valgo prie stalo, ragauja įvairų maistą, valgo ramiai, neskubėdamas, mokytojo padedamas naudojasi įrankiais. Tyrinėja sveiko maisto piramidę. Dėlioja mąstymo žemėlapius (sveika – nesveika).	Mokytojas paskatina, palaiko ir pats kuria kasdienį žaislingumą per fizines aplinkas, veikimo būdus, humorą, kalbėjimą. Pastebi žaismę vaikams veikiant, ją atliepia, pratęsia, kokybiškai papildo ir įtraukia kitus vaikus. Kuriamos slėpynių, netikėtumo, paslapties situacijos, įtraukiančios vaikus į žaislingus tyrinėjimus. Kuriama fizinė aplinka viduje ir lauke, kviečianti pastebėti, apžiūrėti, išmėginti skirtingus veikimo būdus, išgyvenant pažinimo džiaugsmą.
4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	Gamina sveikus užkandžius ir gėrimus: plauna, sveria, uosto, dalina, pjausto, maišo,	

	skanauja maisto produktus. Tyrinėja, matuoja, žymisi, kiek vandens išgeria per dieną, aiškinasi, kiek jo vartoti sveika. Diskutuoja apie maisto tausojimo svarbą. Mokytojo padedamas taisyklingai naudojasi stalo įrankiais. Grupėje, lauke įrengtoje virtuvėlėje žaidžia „kavinę“, „restoraną“: kuria, užrašo, kopijuoja patiekalų receptus, imituoja maisto gaminimo, valgymo procesus. Mokytojo padedamas laikosi elgesio taisyklių prie stalo: prieš valgį nusiplauna rankas, valgo neskubėdamas. Diskutuoja, kodėl svarbu plauti rankas prieš valgį, pažaidus, susitepus, pasinaudojus tualetu, ir pratinasi tai daryti. Atlieka tyrinėjimus apie bakterijas ir virusus, jų sukeliamas ligas. Tvarko, rūšiuoja žaislus, pažaidus padeda į žaislus vietą. Dalyvauja tvarkant, prižiūrint grupės, lauko aplinką. Naudojasi lauko aplinkos tvarkymo įrankiais (šluotomis, grėbliais, kastuvais, karučiais). Dalyvauja Visuomenės sveikatos biuro specialistės vedamuose užsiėmimuose apie sveiką gyvenimo būdą, mitybą, higieną, saugų elgesį. Kalba, diskutuoja apie tai, kaip reikia elgtis, jei visai nepažįstamas žmogus kalbina. Moko pasakyti „ne“ netinkamam prisilietimui, pasitraukti iš situacijų, kuriose pasijunta nesaugiai. Klausosi pasakojimų, žiūri edukacinius filmukus apie daiktus, kurie yra pavojingi vaikų sveikatai ir saugumui, kas atsitinka, kai vaikai su jais žaidžia. Išvykų metu mokosi saugaus elgesio gatvėje, nežinomoje vietoje, žino, kur kreiptis pagalbos ištikus nelaimei.	Palaikomas kasdieninių veiklų žaismingumas, kuriant džiaugsmo, nuostabos, tyrinėjimo, išbandymo, eksperimentavimo ir dalinimosi pojūtį. Kontekstas kuriamas tam tikru būdu išdėstant priemones, provokuojančias vaikus žaisti judesiu, pojūčiais, emocijomis, vaizduote, mintimis.
FIZINIS AKTYVUMAS		
Vertybinė nuostata. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminiai gebėjimai. Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veiksmas	Pedagogo ugdymo strategijos
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Žaidžia žaidimus su kamuoliu: ridena, meta, gaudo kamuolį. Veria ant virvutės dideles sagas, makaronus, stambias detales. Siekia daiktų, stumdo, ridena daiktus. Eina	Mokytojas modeliuoja ugdymo(si) aplinką, kurioje vaikai būtų aktyvūs, judrūs be mokytojo vadovavimo.

4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	įvairiais būdais, keisdamas ėjimo greitį, perlipa per kliūtis. Žaidžia pilstymo žaidimus grupėse ant šviesos stalų (pilsto smėlį, įvairias kruopas), lauko smėlio erdvėse, lauke įrengtoje purvynėje (pilsto smėlį, žemes, purvą, vandenį, gamtinę medžiagą). Juda laisvai bėgiodamas, landžiodamas, šokinėdamas, laipiodamas karstynėmis. Atlieka veiksmus su skirtingo dydžio, svorio, formos, priemonėmis (skirtingo dydžio, svorio kamuoliai, įvairios lazdos, lazdelės, žiedai ir kt.). Žaidžia imitacinius, judriuosius žaidimus, kuriuose lavinami pagrindiniai judesiai (laipiojimas, pralindimas, metimas, šliaužimas, bėgimas ir kt.). Išbando įvairius ėjimo ir bėgimo būdus: eiti pasistiebus, ant kulnų, ištiesta virve, aukštai keliant kelius, pristatomuoju žingsniu, šonu, atbulomis, nedideliame aukštyje, bėgti aukštai keliant kelius, įveikiant kliūtis, bėgti greitai, lėtai. Žaidžia žaidimus su taisyklėmis: krepšinį, futbolą, badmintoną, estafetes. Dėlioja, konstruoja, veria, piešia, kerpa, lipdo.	Mokytojas pats yra fiziškai aktyvus, įkvepia vaikus savo pavyzdžiu. Skatina aktyviai judėti, patirti judėjimo džiaugsmą, tačiau atsizvelgia į kiekvieno vaiko galias ir baimes, drąsindamas jas įveikti. Skatinamas kasdieninis vaikų judrumas. Kuriamą ugdymo(si) aplinką leidžia patirti vaikams judėjimo džiaugsmą, yra įkvepianti, kelianti iššūkių, o kartu saugi bei patikima vieta žaisti ir mokytis. Lauke sudaromos sąlygos važinėjimuisi dviračiais, paspirtukais, mašinėlėmis, įvairiems sportiniams žaidimams su taisyklėmis (krepšinis, tinklinis). Ugdymo procese naudojamos natūralios ir iš antrinių žaliavų pagamintos saugios priemonės.
SAVIVOKA IR SAVIGARBA		
Vertybinė nuostata. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminiai gebėjimai. Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, Mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veikiena	Pedagogo ugdymo strategijos
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Stebi, tyrinėja savo atvaizdą nuotraukose, veidrodyje, parodo, įvardina pagrindines veido, kūno dalis. Piešia, vaizduoja save ant įvairaus dydžio, faktūros popieriaus, veidrodinio paviršiaus. Matuojasi ūgį naudodamas ūgį matuoklį. Atėjęs į grupę savo vardą žymi vardo kortele, paveikslėliu. Suaugusio padedamas, rodo kiek metų.	Mokytojas įsiklauso į vaiko poreikius, savo elgesiu rodo tinkamą elgesio pavyzdį vaikui, sudaro sąlygas vaikams patiems rinktis skirtingus būdus pažinti, veikti, išreikšti. Vaikai įtraukiami į savo išvaizdos, augimo tyrinėjimus, skatinami atrasti, išbandyti įvairius pažinimo ir mokymo(si) būdus. Patys spėlioja, ieško atsakymų į kylančius klausimus, tyrinėjimais grindžia savo sprendimus.
4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	Judėdamas, improvizuodamas kūno judesiais, tyrinėja ką gali ir ko negali kūnas, pradeda jausti asmeninę ir bendrą erdvę. Vartydamas enciklopedijas vaikams, žiūrėdamas animacinius filmukus,	

	atlikdamas eksperimentus, kurdamas modelius, tyrinėja žmogaus kūno sandarą: virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas. Stebi, fiksuoja savo kūno augimą – matuoja ūgį, kuria savo pėdų, plaštakų, atspaudus). Piešia, kitomis meninės veiklos priemonėmis vaizduoja savo šeimą, pasakoja ką pavaizdavo. Kartu su šeima dalyvauja šeimų šventėse, bendrose šeimų dirbtuvėlėse. Su savo miesto, šalies simboliais, kultūros objektais susipažįsta, juos įsimena dalyvaudamas išvykose (išvykos į biblioteką, muziejus, teatrą), stebėdamas juos knygose, skaitmeninėse fotografijose, piešdamas, konstruodamas, dalyvaudamas valstybinėse šventėse.	Vaikai tyrinėja savo atvaizdą nuotraukose, veidrodyje, savo atvaizdo, šeimos piešimas, vaizdavimas įvairiomis priemonėmis ant įvairių paviršių, eksperimentavimas kūno judesiais, kūno galių tyrinėjimas, kūno sandaros tyrinėjimas, organų modelių kūrimas, šeimų šventės, dirbtuvėlės, išvykos į biblioteką, muziejus, teatrą.
2. UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ IR BENDRUOMENĖ“		
Ugdymo(si) srities paskirtis – plėtoti vaikų emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją ir savikontrolę, santykius su suaugusiaisiais ir bendraamžiais, problemų sprendimą. Įsitraukimas - mokytojo jautrus ir pastovus emocinis ryšys su vaiku, bendravimas ir veikla kaip elgesio modelis vaikui, vaikams aktualus turinys ir veiklos, padedančios pažinti ir suprasti save, suvokti savo ryšius su kitais ir vietą tarp kitų žmonių. Gilėjantis supratimas - sukurtos sąlygos pajauti, patirti visais pojūčiais, tyrinėti, lyginti panašumus ir skirtumus, numatyti pasekmes, įžvelgiant naujus dalykus apie save, kitus žmones, bendruomenes ir jų gyvenimo būdo kaitą laiko tėkmėje. Raiška - mokykloje sukurti ugdymosi kontekstai, pasižymintys emociniu saugumu, mokytojo jautrumu vaikų poreikiams, bendrų veiklų, įvairių sąveikų, komunikavimo su skirtingais žmonėmis galimybėmis.		
EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA		
Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminiai gebėjimai. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamai, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veikiena	Pedagogo ugdymo strategijos
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Stebi save veidrodyje, veido išraiškomis vaizduoja įvairias emocijas. Tyrinėja nuotraukas, knygeles, paveikslėlius, kuriose pavaizduotos įvairios emocijos, bando jas atpažinti, įvardinti.	Mokytojas reaguoja į vaikų patiriamas ir išreiškiamas emocijas, jas įvardina, pakomentuoja, taiko personalizuotus vaikų nusiramino būdus. Rodo pavyzdį, kaip tinkamai reikšti emocijas. Vaikų emocijų stebėjimas, tyrinėjimas, žymėjimas, kūrybiniai žaidimai (vaidmenų, naratyviniai, skirti emocijų atpažinimui ir raiškai), socialinių istorijų kūrimas, terapinių pasakų klausymas,
4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	Įvairiomis vizualiomis priemonėmis (veideliais, spalvomis, emocijų termometre) žymi, įvardina pažymėtas emocijas, įvardina priežastis, sukėlusias vieną ar kitą emociją. Neigiamoms emocijoms reikšti naudoja tinkamus nusiramino būdus. Varto, komentuoja emocijų knygelėse matomus paveikslėlius.	

	Žaidžia vaidmenų, naratyvinius žaidimus, per kuriuos atpažįsta, išreiškia emocijas. Klausosi terapinių pasakų, skaitomų istorijų, žiūri filmukus, diskutuoja apie savo ir kitų patiriamas emocijas, jas sukėlusias situacijas bei jų atsiradimo priežastis. Įvairiomis meninės raiškos priemonėmis vaizduoja emocijas.	aptarimas, emocijų vaizdavimas meninės raiškos priemonėmis.
SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ		
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Esminiai gebėjimai. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo veiksmus ir žodžius, įsiaudrinęs geba nusiraminti.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veikiena	Pedagogo ugdymo strategijos
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Padedamas suaugusiojo įprastose situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. Sekdamas suaugusiojo pavyzdžiu, bendrauja su kitais vaikais nusišypsodamas, taikiai žaisdamas greta, bando dalintis, palaukti savo eilės.	Mokytojas atidus vaiko poreikiams, savo elgesiu rodo tinkamo elgesio pavyzdį, sudaro sąlygas vaikams patiems rinktis skirtingus būdus pažinti, veikti, išreikšti. Skatinamas kasdieninis vaikų judrumas. Ugdymui(si) išnaudojamos vidaus, natūralios ir dirbtinai sukurtos lauko erdvės. Savireguliaciją plėtojantys žaidimai, judrūs sportiniai žaidimai.
4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	Valdo savo emocijų raišką, išbandydamas skirtingus nusiramavimo būdus (suskaiciuoti iki trijų, iki penkių, apsikabinti ir kt.). Klausydamas skaitomų, pasakojamų istorijų, žiūrėdamas edukacinius filmukus, analizuoja veikėjų elgesį, įvardina koks elgesys yra tinkamas/netinkamas, įvardija tam tikrų veikėjų netinkamo elgesio pasekmes. Žaidžia savireguliaciją plėtojančius žaidimus. Dalyvauja veiklose, kuriose reikia ištvermės, tikslumo, kliūčių įveikos. Kartu su draugais kuria, iliustruoja bendras grupės elgesio taisykles, bando jų laikytis. Išvykų metu mokosi pagarbaus, mandaus elgesio taisyklių.	
SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS IR BENDRAAMŽIAIS		
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais. Esminiai gebėjimai. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veikiena	Pedagogo ugdymo strategijos

1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Žaisdamas kartu su suaugusiuoju išbando naujus dalykus. Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu.	Mokytojas įsitraukia į vaikų žaidimus, kartu žaidžia, inicijuoja žaidimus, priima vaikų siūlomų žaidimų, veiklų idėjas, padeda jas plėtoti. Palaikomas kasdieninių veiklų žaismingumas – vaikams sudaromos galimybės įvairiais būdais tyrinėti, išbandyti, eksperimentuoti, dalintis savo potyriais. Mokytojas pastebi žaismę vaikams veikiant, ją atliepia, pratęsia, kokybiškai papildo ir įtraukia kitus vaikus.
4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	Žaidžia bendrus žaidimus, žaidimus grupelėse. Inicijuoja bendrus žaidimus, patys siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės, padeda, paremia vienas kitą, tariausi. Mokosi išklausti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti. Susipažįsta su pasaulio žmonių išvaizdos, aprangos, kalbų, maisto, būstų, darbų, kelionių, tradicinių menų, švenčių panašumais ir įvairove.	
PROBLEMŲ SPRENDIMAS		
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. Esminiai gebėjimai. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veikiena	Pedagogo ugdymo strategijos
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Susidūręs su kliūtimi, žodžiais, mimika, gestais, parodo su kokia kliūtimi susidūrė. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas. Nepavykus stebi, kaip tai daro kiti, išbando jų taikomus problemų sprendimo būdus arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį.	Mokytojas pastebi vaikų interesus, poreikius, palaiko jų susidomėjimą dėmesio atkreipimo ženklais, pritarmu, keldamas mąstyti skatinančius klausimus, suteikdamas grįžtamąjį ryšį. Problemų sprendimas vyksta spontaniškai, tyrinėjant sukurtame kontekste esančias priemones, medžiagas, jų veikimą.
4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	Kurdamas, konstruodamas statinius kartu su kitais vaikais ieško bendrų problemos sprendimo būdų, siūlo sprendimo būdus kitiems. Norėdamas įveikti problemą, išbando įvairius veikimo būdus. Stebi savo veiksmų pasekmes, supranta, kada pavyko įveikti sunkumus. Spręsdamas problemą samprotauja, kas pavyko (nepavyko), ką galima daryti toliau ar kitaip. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.	
3. UGDYMO(SI) SRITIS „AŠ KALBŲ PASAULYJE“		
Ugdymo srities paskirtis yra plėtoti kalbų supratimą, kalbinę raišką, mokėjimą mokytis. Ugdymo(si) veiklos skatina ugdytis tyrinėjimo, problemų sprendimo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis, emocijų suvokimo ir raiškos, žaidimo gebėjimus.		

Įsitraukimas - mokytojo siūlomos įdomios ir aktualios veiklos, žaidybinės situacijos, žadinančios prigimtinį vaikų smalsumą, domėjimąsi ir emocinį įsitraukimą į bendravimo ir bendradarbiavimo procesus. Gilėjantis supratimas - kryptingos ir vaikų raidos skirtumus atliepančios ugdymosi veiklos, skatinančios tyrinėjimą, aiškinimąsi ir problemų sprendimą, taip pat patirtinis ugdymo(si) procesas, kuris sudaro galimybes vaikams klausinėti, diskutuoti, ginčytis, spręsti problemas. Raiška - skirtingi ugdymo(si), kultūriniai ir kalbiniai kontekstai, įvairios ugdymo(si) aplinkos.		
KALBŲ SUPRATIMAS		
Vertybinė nuostata. Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą. Esminiai gebėjimai. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veikiena	Pedagogo ugdymo strategijos
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Klausosi aplinkos garsų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis. Klausosi garsų įvairiose aplinkose: tiek triukšmingose, tiek tyliose. Išklauso ir supranta du vienas po kito išsakomus prašymus, kvietimus. Klausosi skaitomų ir pasakojamų kūrinių. Reaguoja į žodžių skambesį ir pasikartojamumą, kontrastingus garsus, spalvas, formas, dydžius, judesius.	Mokytojas gyvai skaito vaikams, siūlo aktyvias veiklas ir kasdienės rutinos situacijas, kurios su vaiku aptariamoms jų vyksmo metu. Sudaromos palankios sąlygos skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiaižodinei ir nežodinei (veido išraiškos, emocijų paveikslėliai, gestai, kūno kalba, dialogas garsu/ais, piešiniu/iais) raiškai, kalbų pažinimui.
4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	Klausosi įrašytų įvairaus stiliaus ir turinio tekstų (grožinių, publicistinių, enciklopedinių, informacinių) apie aplinką, įvykius, reiškinius. Mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos. Domisi rašytinės kalbos elementais ir atkreipia dėmesį į juos savo aplinkoje; atpažįsta vieną kitą raidę ar skaitmenį, pirmąją savo vardo raidę; vaizduoja, kad skaito knygą, iš paveikslėlių supranta arba prisimena knygos turinį. Domisi įvairiais rašytiniais tektais, iš iliustracijų ir vieno kito atpažįstamo žodžio supranta jų siužetą; supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.	
KALBINĖ RAIŠKA		
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauja su vaikais, išreiškia savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoją aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veikiena	Pedagogo ugdymo strategijos

1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Varto knygeles. Dviejų trijų žodžių sakiniais kalba apie tai, ką mato ir girdi, kas atsitiko. Įvairiomis rašymo priemonėmis spontaniškai brauko popieriaus lape. 2–3 žodžių vientisiniais sakiniais kalba ir klausinėja apie tai, ką mato ir girdi, apie aplinkos objektus, jų savybes, įvykius; inicijuoja pokalbius, kreipdamasis į suaugusįjį ar vaiką, atsako į paprastus klausimus; vartoja kelias dažniausias mandagumo frazes; taisyklingai vartoja kai kurias gramatines formas.	Mokytojas palaiko vaikų kalbėjimą, kalbina vaikus užduodamas atvirus klausimus, inicijuoja pokalbius, stengiasi suprasti, dėmesingai bendrauti, įsilieti į pokalbį, papildyti, pratęsti vaikų mintis, išklausti, kontroliuoti kalbėjimo tempą. Gyvai pasakoja istorijas, sieja jas su vaizdine informacija. Pasakojimus praturtina tokiais jutiminiais pojūčiais kaip lytėjimas, ragavimas, uostymas. Kartu su vaikais aptaria dienos įvykius, rutinines veiklas. Sudaromos palankios sąlygos skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodinei ir nežodinei raiškai, kalbų pažinimui, kasdienėms komunikacinėms situacijoms rasti. Vidaus aplinkose įrengiamos bibliotekėlės, ramybės erdvės, kuriose yra įprastų ir įgarsintų knygų.
4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	Kalbasi apie atliktus darbus, patirtus nuotykius, žiūrėtus filmus, girdėtas pasakas. Pasakoja istorijas, kurias pasakojimus, kalbasi apie tai, ką norėtų patirti ir veikti. Žaidžia išplėtotus siužetinius vaidmenų žaidimus, įsitraukia į dialogą, polilogą, išbando skirtingas kalbėjimo manieras, mokosi žodinių derybų, spręsti kylančius nesutarimus. Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi. Žaisdamas, įsitraukia į dialogą, išbando skirtingas kalbėjimo manieras, mokosi žodinėmis derybomis ir kompromiso paieškomis spręsti kylančius nesutarimus ir problemas. Mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį, žodinę, raišką papildydamas išradiniais gestais, judesiais, mimika, iliustruodamas aplinkos objektais, schemomis, piešiniais. Ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas.	
MOKĖJIMAS MOKYTIS		
Vertybinė nuostata. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Esminiai gebėjimai. Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo numatytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veikiena	Pedagogo ugdymo strategijos
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Aktyviai domisi aplinkos daiktais, nori paimti, išbandyti. Veikia spontaniškai ir tikėdamasis tam tikro rezultato. Klausia, kaip kas nors vyksta, kaip veikia, atidžiai stebi,	Mokytojas pastebi vaikų interesus, poreikius, palaiko jų susidomėjimą dėmesio

4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	bando. Džiaugiasi tuo, ko išmoko. Pradeda rodyti smalsumą ir iniciatyvą tyrinėti aplinką, klausinėti ir išbandyti naujus veiksmus. Stebi, mokosi imituodamas suaugusius, eksperimentuoja su įvairiais objektais ir situacijomis. Mėgsta veikti, siūlo veiklos idėjas, imasi iniciatyvos joms įgyvendinti, pastebi ir paaiškina padarinius. Aptaria padarytus darbus, planuoja, ką darys toliau, spėlioja, kas atsitiks. Kalba apie tai, ką norėtų išmokyti, ką darys, kad išmokyti, numato, ką veiks toliau, kai išmoks. Įsitraukia į naują, iššūkio reikalaujančią veiklą, kalba apie tai, ką jau moka, ką norėtų sužinoti, ko išmokyti; numato veiksmų ir priemonių planą tikslui pasiekti; priimdamas sprendimus ieško informacijos ir ją atsirenka; stebi savo veiklos procesą, jį koreguoja, išbando įvairius veikimo būdus ir kylančias idėjas; noriai dalinasi patirtimi apie veiklos procesą ir rezultata, pasako, ko ir kaip mokėsi, kas pavyko (nepavyko), ką dar norėtų išbandyti, ko išmokyti.	atkreipimo ženklais, pritarimu, keldamas mąstyti skatinančius klausimus, pasiūlydamas papildomų priemonių, suteikdamas grįžtamąjį ryšį. Vaikai įtraukiami į aplinkos tyrinėjimus. Skatinami atrasti, išbandyti įvairius pažinimo ir mokymosi būdus. Patys spėlioja, ieško atsakymų į kylančius klausimus, tyrinėjimais grindžia savo sprendimus.
4. UGDYMO(SI) SRITIS „TYRINĖJU IR PAŽĖJUSI APLINKĄ“		
Ugdymo(si) srities paskirtis – plėtoti daiktinės ir gamtinės aplinkos pažinimą, matematinį mąstymą, skaitmeninį sumanumą, tyrinėjimą. Ugdymo(si) veiklos skatina žaidimo, kūrybiškumo, emocijų suvokimo ir raiškos gebėjimus. Įsitraukimas - skatinamas mokytojai kryptingai kuriant ugdymo(si) kontekstus, pažadinančius prigimtinių vaikų smalsumą. Įtraukia galimybę tyrinėti įvairius reiškinius gyvai, pasitelkiant skaitmenines priemones, pasirinkti tyrinėjimo būdus pagal savo interesus. Gilėjantis supratimas - įvairiais būdais gaunama informacija apie aplinkos daiktus, gamtos objektus, reiškinius ir procesus, naujų sąvokų, matematinių ir skaitmeninės kalbos simbolių aiškinimasis. Veiklos, kuriose sprendimų priėmimo procesas grindžiamas samprotavimu. Raiška - sudarytos sąlygos vaikui pačiam sugalvoti idėją ir, taikant įgytą žinojimą, sutelkiant pastangas, įgyvendinti savo ketinimus. Ugdymu gebėjimą reflektuoti ir aiškiai išreikšti mintis, veikdami kartu su kitais, įvardija savo pastebėjimus, lygina juos su bendraamžių ir suaugusiųjų patirtimi.		
APLINKOS PAŽINIMAS		
Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veiksmas	Pedagogo ugdymo strategijos
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Tyrinėja artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, objektus, augalus, gyvūnus, atpažįsta, įvardina pagrindinius jų požymius. Turėdamas galimybę, renkasi	Mokytojas atliepia natūralų vaiko smalsumą, įtraukia į aplinkos tyrinėjimus. Kuria „provokacijas“, iššūkius,

4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	būti patinkančioje gamtinėje, socialinėje, kultūrinėje aplinkoje, džiaugiasi ten esančiais objektais. Žaisdamas ir veikdamas kartu su kitais, atranda naujus daiktų panaudojimo būdus, imituoja veiksmus bei išbando savaip. Tyrinėja artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, atpažįsta, įvardina jų požymius. Ieško daiktų panašumų ir skirtumų. Aiškinasi daiktų veikimo principus. Varto enciklopedijas, skaito informacinius tekstus, stebi vaizdo įrašus, aiškinasi kaip yra kuriami įvairūs daiktai. Kalba, diskutuoja kaip laikui bėgant keitėsi daiktai. Lygina tarpusavyje praeities ir ateities daiktus. Susipažįsta su ryšio palaikymo, transporto priemonėmis. Tyrinėja artimosios aplinkos gamtos objektus ir reiškinius, supažįsta su svetur egzistuojančios gyvybės įvairove. Stebi, fiksuoja (piešia, fotografuoja, matuoja) augalų gyvenimo ciklą. Stebi kieme sutiktus gyvūnus (sraigės, vabzdžius, vorus, varles, paukščius).	užduoda atvirus klausimus, kartu mokosi, ieško atsakymų, įtraukia vaikus į ilgalaikius stebėjimus. Vaikai įtraukiami į aplinkos (augalų, gyvūnų, gamtos reiškinių, paros ciklo, metų laikų ir kt.) tyrinėjimus. Skatinami atrasti, išbandyti įvairius pažinimo ir mokymo(si) būdus. Patys spėlioja, ieško atsakymų į kylančius klausimus, tyrinėjimais grindžia savo sprendimus. Atsakymų į klausimus paieška vyksta spontaniškai, naudojant sukurtame kontekste esančias tyrinėjimo priemones ir medžiagas.
MATEMATINIS MĄSTYMAS		
Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, seką, vietą ir judėjimo kryptį.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veiksmas	Pedagogo ugdymo strategijos
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Nuosekliai skaičiuoja iki 3. Mokosi paduoti tiek daiktų, kiek prašoma. Suartindamas, kilnodamas, pilstydamas lygina daiktus ilgiu, mase ar tūriu. Aiškinasi, kuris iš daiktų yra ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, tuščias ir pan. Atrinka kelis daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Kopijuoja dviejų elementų seką. Tapatina, atrinka kelis daiktus (jų vaizdus) pagal spalvą, formą, dydį.	Mokytojas kuria ugdymo(si) aplinką, pažadinančią vaikų smalsumą, kviečiančią tyrinėti ir atrasti. Sudaro sąlygas vaikams tyrinėti įvairias būdais. Skatina vaikus reflektuoti savo atliktą veiklą ir jos rezultatus. Vaikai įtraukiami į aplinkos tyrinėjimus. Skatinami atrasti, išbandyti įvairius pažinimo ir mokymo(si) būdus. Patys spėlioja, ieško atsakymų į kylančius klausimus, tyrinėjimais grindžia savo sprendimus. Patirtinė veikla - tyrinėjimai, eksperimentai,
4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	Žaidžia skaičiavimo žaidimus, kuriuose skaičiuojama į priekį ir atgal (12-kos ribose).	

	Naudodamasis objektais, piešiniais, kurdamas istorijas, sudeda, atima, iš pradžių 5-ių objektų grupėje, vėliau 10-ies ir 12-os ribose. Atkreipia dėmesį į daiktų formą, spalvą – panašumus ir skirtumus, vartojant sąvokas „toks pat“, „panašus“, „skiriasi“, „kitoks“. Dalinasi pastebėjimais apie ilgio, masės, tūrio atliktus matavimus (ilgesnis – trumpesnis, aukštesnis – žemesnis, storesnis – plonesnis, toliausiai – arčiausiai, lengvesnis – sunkesnis, talpesnis – mažiau talpus). Stebi, renka, grafiškai piešiniuose, diagramose fiksuoja duomenis. Atpažįsta, įvardina dvimates (skritulį, kvadratą, stačiakampį, trikampį), trimates figūras (kubą, rutulį) figūras. Komponuoja figūrų (objektų) sekas. Mokosi naudotis įvairiais matavimo įrankiais (metru, liniuote ir kt.).	veikimas su priemonėmis, diskusijos, įgytos patirties reflektavimas.
SKAITMENINIS SUMANUMAS		
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Esminiai gebėjimai. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veiksmas	Pedagogo ugdymo strategijos
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Stebi išmaniųjų žaislų judėjimą, siekia jų rankomis, klausosi jų skleidžiamų garsų. Susidomi grupėje esančiais išmaniaisiais žaislais be ekranų - spaudo, liečia, purto, siekdamas efekto. Žaidžia su įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų, naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žaidžia mokyklos aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais be ekranų (pvz., robotukais), naudodamas pagrindines jų paleidimo ir veikimo funkcijas. Žodžiais, garsažodžiais, veiksmais parodo kasdienių darbų ir veiklų atlikimo žingsnių eiliškumą, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas.	Mokytojas parenka aktualias, prasmingas, vaikų amžiui pritaikytas skaitmeninių technologijų priemones – robotukus, išmanius žaislus, skaitmeninius žaidimus ir kitas programėles ir kt. Vaikai įtraukiami į aplinkos tyrinėjimus. Skatinami atrasti, išbandyti įvairius pažinimo ir mokymo(si) būdus. Patys spėlioja, ieško atsakymų į kylančius klausimus, tyrinėjimais grindžia savo sprendimus.
4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	Žaidžia su robotukais, bandydamas sudėlioti veiksmų sekas. Tikslingai, ribotą laiką naudojami jų amžių atitinkančiomis, ugdymą(si) papildančiomis skaitmeninėmis technologijomis ir skaitmeniniu turiniu (vaizdo įrašais, žaidimais, garsinėmis knygelėmis, ugdomosiomis programėlėmis	

	ir kt.). Tyrinėdamas kartu su kitais vaikais ar suaugusiais, atranda naujų skaitmeninių priemonių panaudojimo būdų, supranta, kaip technologijos gali padėti mokytis, žaisti, bendrauti. Suvokia, kad skaitmeninėje erdvėje svarbu laikytis susitarimų, supranta pagrindines saugaus naudojimosi taisykles ir jų laikosi. Naudoja įvairias technologijas (fotografavimą, skaitmeninį piešimą, garso įrašų darymą) skaitmeniniam turiniui kurti. Programavimo aplinkose kuria ir vykdo paprastas komandų sekas. Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką.	
TYRINĖJIMAS		
Vertybinė nuostata. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Esminiai gebėjimai. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veikiena	Pedagogo ugdymo strategijos
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Išbando įvairius tyrinėjimo būdus: tyrinėdamas pasitelkia visus pojūčius: stebi, liečia, uosto, ragauja. Tyrinėja savo kūną ir jo galimybes. Tyrinėja skirtingas medžiagų faktūras, išbando žaislus ir daiktus. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga. Tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Domisi aplink vykstančiais pokyčiais ir reiškiniais, parodo, jei pastebi ką nors naujo, įdomaus, neįprasto.	Mokytojas kuria ugdymo(si) aplinką, pažadinančią vaikų smalsumą, kviečiančią tyrinėti ir atrasti. Vaikai įtraukiami į aplinkos tyrinėjimus. Skatinami atrasti, išbandyti įvairius pažinimo ir mokymo(si) būdus. Patys spėlioja, ieško atsakymų į kylančius klausimus, tyrinėjimais grindžia savo sprendimus.
4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	Aiškinasi objektų požymius, medžiagų savybes. Atranda objektų paskirtį. Bando įžvelgti ryšį tarp daikto sandaros ir paskirties. Mokosi naudotis įvairiais prietaisais (lupos, magnetai, mikroskopas, svarstyklės), padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką. Atskleidžia savo interesus,	

	tikslingai keldamas klausimus apie gyvosios ir negyvosios gamtos bei žmogaus sukurtus objektus, reiškinius, jų požymius. Domisi nedaiktinių reiškinių (pvz., garsų, judesių) paskirtimi ir estetika. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Paaiškina, kad tyrinėjant su daiktais, medžiagomis, augalais, gyvūnais reikia elgtis atsargiai; kalbėdamas apie tyrinėjimą remiasi jo rezultatais; apibūdina tyrinėjamų objektų požymius, panašumus ir skirtumus; savo stebinius palygina su kitų stebiniais, kartais susieja skirtingus pastebėjimus.	
5. UGDYMO(SI) SRITIS „KURIU IR IŠREIŠKIU“		
Ugdymo srities paskirtis – plėtoti estetinį suvokimą, meninę raišką, gebėjimą žaisti, kūrybingumą. Įsitraukimas – vaikai spontaniškai tyrinėja, eksperimentuoja, išbando kūrybines medžiagas, priemones ir įvairias veiklos formas, veikdami spontaniškai ar įsitraukdami į organizuotas veiklas. Gilėjantis supratimas – jautrus, palaikantis, susidomėjimą išreiškiantis mokytojo grįžtamasis ryšys padeda vaikui pajaušti, patirti, atliepti, vertinti ir reflektuoti meninę raišką, džiaugtis savo ir kitų kūryba. Raiška – vaikai generuoja idėjas, kuria – žaidžia, imituoja, improvizuoja, komponuoja, aranžuoja, modeliuoja, pritaiko, interpretuoja, reflektuoja; atlieka tai, ką pats sukuria, ir tai, ką išmoksta iš kitų.		
ESTETINIS SUVOKIMAS		
Vertybinė nuostata. Domisi, gėrisi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. Esminiai gebėjimai. Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veiksmas	Pedagogo ugdymo strategijos
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Susidomi, trumpam sutelkia dėmesį ir rodo pasitenkinimą (krykštauja, siekia paliesti rankomis). Emocingai reaguoja girdėdamas ritmišką muziką. Skirtingai reaguoja į gamtos ir žmogaus sukurtus objektus bei reiškinius, intuityviai mėgdžioja tai, kas jam patinka. Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą.	Mokytojas palaiko vaikų kūrybos procesą, sudaro sąlygas vaikui laisvai, spontaniškai veikti, reikštis, išsakyti savo nuomonę, grožėtis. Kuriamą vaizduotę, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti patį kūrybos procesą. Vaikai išgyvena netikėtumą, kūrybos džiaugsmą ir pasididžiavimą įveikus kūrybinius iššūkius.
4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	Plačiau papasakoja, kaip ir ką sukūrė pats ir kiti vaikai. Pastebi kai kuriuos meninės	

	kūrybos proceso ypatumus (nuotaiką, spalvas, veiksmus). Pasako, kaip jautėsi ir ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas. Mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla. Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gėrisi savo ir kitų vaikų menine veikla, geru elgesiu, darbais. Grožisi gamtos spalvomis, formomis, garsais, pastebi kai kuriuos meninės kūrybos proceso ypatumus (siužetą, veikėjų bruožus, nuotaiką, spalvas, veiksmus). Demonstruoja savitą estetinį skonį. Pasako, kas patiko – nepatiko, gerai – blogai, gražu – bjauru; ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas. Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gėrisi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu, darbais.	
MENINĖ RAIŠKA		
Vertybinė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Esminiai gebėjimai. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veikiena	Pedagogo ugdymo strategijos
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	<u>Muzika</u> Mėgdžioja aplinkos garsus. Žaidžia muzikinius žaidimus. Tyrinėja, išbando garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Imituoja ritmo ir melodinius darinius, vis tiksliau išlaiko ritminį pulsą. Spontaniškai dainuoja „arioso“ dainas, kuriose platesnis diapazonas, juntamas metras ir reguliariai pasikartojantys ritmo dariniai, panaudojamos frazės iš išmoktų dainų. Groja lengvai įvaldomais melodiniais ir mušamaisiais instrumentais. Juda (su priemonėmis ir be jų) klausydamas ir kurdamas. Išlaiko dėmesį klausydamasis muzikos kūrinio, atpažįsta kai kurias anksčiau girdėtas melodijas ir klausytus kūrinius.	Mokytojas kūrėjas, sudarantis sąlygas vaikui laisvai, spontaniškai veikti, kurti. Kuriama vaizduotė, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti patį kūrybos procesą, o ne rezultatą. Vaikai patiria kūrybos laisvę, išgyvena kūrybos džiaugsmą. Pabrėžiama aplinkų estetika ir įvairovė. Vaikams sudaromos galimybės pasirinkti kūrybinės raiškos priemones, improvizuoti, kurti, perkurti. Muzika: dainelės, skanduotės, dainavimas be teksto, kvėpavimo pratimai, garsų tyrinėjimai, muzikavimas kūno perkusija, instrumentais, muzikos

4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	Atpažįsta ir įvardina muzikines sąvokas (aukštai – žemai; garsiai – tyliai; ilgas – trumpas; tas pats – skirtingas; linksmas – liūdnas). Dainuoja dainas, skanduoja skanduotes, ritmiškai deklamuoja eilėraščius. Girdi įvairias dermes, intonacinius bei ritminius darinius aplinkoje. Klausosi dainavimo be teksto. Spontaniškai dainuoja savos kūrybos dainas. Taisyklingai kvėpuoja. Tyrinėja, išbando garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais, lygina, apibūdina garsus. Atlieka įvairių dainų repertuarą. Dažniausiai taisyklingai intonuoja garso aukštį, taisyklingiau artikuliuoja, pradeda valdyti kvėpavimą. Atsako dainuodamas aidu. Judesiu parodo ritmo ir melodijos ypatumus (garso trukmę, garsumą, aukštį, melodijos slinktį ir kontūrą, ritmo pulsą). Veiklos metu spontaniškai improvizuoja balsu. Instrumentais ar kitomis garsą skleidžiančiomis priemonėmis išreiškia idėjas ar nuotaikas, kuria ir atlieka pritarimus eilėms, smulkiajai tautosakai, muzikos įrašui ar gyvai skambančiai muzikai. Fiksuoja savo kūrybines idėjas grafiniais simboliais. <u>Judesys</u>	klausymas aktyviai dalyvaujant, įvairių stilių muzikos klausymas. Judesys: laisvas judėjimas, judėjimas pagal struktūruotą judesių seką, skirtingi šokimo būdai, menų integracija. Dailė: vizualinės raiškos priemonių tyrinėjimas, eksperimentavimas, išvykos į meno objektus, kūrimas išbandant skirtingas meno technikas. Vaidyba: vaidmenų kūrimas, improvizacija, dalyvavimas įvairaus žanro spektakliuose.
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Judesio kalba reiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį. Juda, mokymasis pajauti judėjimo tempą (greitai, lėtai), ritmą. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves.	
4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	Juda įvairia, tyrinėdamas judėjimo tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę. Juda patirdamas judesio elementus ir jų derinius, susiedamas spontaniškus judesius su šokio elementais. Juda atskirais judesiais, judesių deriniais, kurie padeda išlaisvinti kūno koordinaciją ir plastiškumą. Juda laisvai pagal laisvus tekamuosius judesius. Ilgainiui spontaniškus judesius keičia į sąmoningai struktūruotą judesių seką, kur judesys	

	tampa šokiu. Per šokį susipažįsta su įvairiomis kultūromis, skirtingais šokimo būdais (šokti vienam, šokti poroje, šokti ratelyje ir kt.). Mokosi suprasti šokių kompoziciją (šokio žingsnius, sekas, stilių, judėjimo kryptį, erdvę), Šokį derina su kitais menais – daile, muzika. Moka sudėtingesnius autorinius ir liaudies šokius bei ratelius (tiltelius, grandinėles). Improvizuodamas ir kurdamas kompozicijas perteikia temą, siužetą ar pasirinktą nuotaiką, įtraukdamas šokio judesiui būdingas ypatybes. Padedamas mokytojo grafiškai fiksuoja savo sukurtą šokio eigą. <u>Daile</u> Stebi bei tyrinėja aplinkos objektus ir reiškinius. Spontaniškai tyrinėja vizualines raiškos priemones: jas liečia, judina, brauko, spaudo, teplioja dažais, pirštukais, pastebi pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučia tekstūrą, skirtingų faktūrų, medžiagiškumo paviršius. Žaidžia su skirtingais dvimačių ir trimačių formų objektais, įvairiomis figūromis, jas čiupinėdami, minkydami, stebėdami jas realioje ir virtualioje erdvėje. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“.	
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio		
4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	Tyrinėja meno kūrinius, kalba apie matomus vaizdus, įvardina spalvas, faktūras. Lankosi meno galerijose, parodose, muziejuose, žiūri kokybišką kiną, animaciją, patirdami įvairius vaizduojamojo meno stilius, žanrus, formas. Piešia, kuria grafinius ir spalvinius vaizdus. Išbando ir tyrinėja įvairias grafinės ir spalvinės raiškos priemones ir medžiagas. Kuria skirtingomis priemonėmis ir įrankiais, išbandydamas įvairias grafikos technikas (monotipija, grotazas, koliažas), eksperimentuodami su mišriomis technikomis. Eksperimentuoja su dažais, juos maišydamas, žaisdamas linijomis, dėmėmis. Reiškia savitas kūrybines mintis ir idėjas, pats pasirinkdamas priemones, įrankius bei technikas grafinei ir spalvinei	

	raiškai, savitai ir detaliai išbaigia savo kūrybinius darbus. Kuria įvairias dvimates ir trimates figūras, objektus ir kompozicijas iš įvairaus dydžio įprastų ir netikėtų priemonių bei medžiagų: kaladėlių, gamtinės medžiagos, buities rakandų, karštų klijų, antrinių žaliavų.	
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	<u>Teatras</u> Žaisdamas reiškia poreikius ir skirtingas nuotaikas, tyrinėja savo kūno ir balso galimybes. Išbando balso, kūno ir mimikos raiškas ir priemones, siekdamas emocinio poveikio aplinkiniams pasirenka pritarimo sulaukusias raiškas.	
4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	Vaidmenų žaidimų metu tyrinėja pažįstamas socialines situacijas, girdėtų pasakų epizodus, sąmoningai pasirenka patrauklius vaidmenis. Režisūriniuose ir siužetiniuose vaidmenų žaidimuose pradeda tiksliai kurti „dramatiškas situacijas“ per personažų susidūrimus, neįtikėtinus įvykius, improvizuotus dialogus; kurdamas vaidmenį pasitelkia įvairių rekvizitų, grimą, muzikavimą, šokį. Kuria lėlių, šokio, dramos, operos „spektaklius“ kartu su kitais vaikais, drąsiai improvizuoja „bendraudamas“ su jų kuriamais veikėjais; drauge su mokytojais ir vaikais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose ir juose prisiima skirtingus vaidmenis. Tyrinėja simbolinio personažo esmines savybes, emocijas ir jausmus, juos perteikia charakteringais kūno judesiais, veido išraiškomis, balso intonacijomis.	
GEBĖJIMAS ŽAISTI		
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.		
Esminiai gebėjimai. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veiksmas	Pedagogo ugdymo strategijos
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Inicijuoja ir palaiko žaismingas socialines sąveikas, turi savo bendravimo „kalbą“. Drąsiai juda erdvėje, tyrinėja supančią	Mokytojas paskatina, palaiko ir pats kuria kasdienį žaismingumą per fizines aplinkas, veikimo

4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	aplinką, eksperimentuoja su įvairiais žaislais ir daiktais. Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats sukuria erdvę žaidimui. Individualiai ar dviese žaidžia paprastą režisūrinių ar vaidmenų žaidimą, laikosi žaidimo vaidmens taisyklių. Laisvai juda erdvėje, žaidžia su įvairiais objektais ir daiktais, juos tyrinėja. Pats pasirenka žaislus su kuriais nori žaisti ir kuria savo erdves žaidimams. Žaidžia režisūrinius, siužetinius vaidmeninius žaidimus. Žaidžia žaidimus su taisyklėmis (dėlionės, mozaikos, judrūs žaidimai - gaudynės, slėpynės, įvairūs stalo žaidimai). Pats kuria žaidimams taisykles. Sėkmingai sąveikauja su kitais, buriasi į didesnes 3–5 vaikų grupes. Susitaria dėl bendros žaidimo temos, idėjos, eigos, vaidmenų pasidalinimo ir erdvės. Vartoja kalbą tardamiesi, planuodami žaidimą, plėtodami vaidmenis ir sprenddami konfliktus. Mokytojo paskatintas nesunkiai įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, pradeda žaisti vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. Kuria išplėtotus ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus mėgstamų knygų, filmų ir vaizdo žaidimų pagrindu.	būdus, humorą, kalbėjimą, mąstymą, menines patirtis. Pastebi žaismę vaikams veikiant, ją atliepia, pratęsia, kokybiškai papildo ir įtraukia kitus vaikus. Palaikomas kasdinių veiklų žaismingumas. Vaikai skatinami žaisti judesiais, pojūčiais, emocijomis, kalba, vaizduote, mintimis. Palaikomi netikėti vaikų būdai suprasti, tyrinėti, improvizuoti. Sudaromos sąlygos vaikams veikti tuščioje ir daiktinėje erdvėje.
KŪRYBIŠKUMAS		
Vertybinė nuostata. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. Esminiai gebėjimai. Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą, įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.		
Pasiekimų žingsniai	Ugdymo(si) gairės - vaiko veikiena	Pedagogo ugdymo strategijos
1-3 metai: siekiame 3 pasiekimų žingsnio	Domisi naujais daiktais, vaizdais. Atranda vis naujus dalykus artimiausioje aplinkoje, įsivaizduoja daiktus, apie kuriuos jam pasakojama. Žaismingai, neįprastais būdais tyrinėja daiktus, garsus, judesius, kvapus, skonius. Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atrasdamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais.	Mokytojas palaiko vaikų kūrybos procesą, sudaro sąlygas vaikui laisvai, spontaniškai veikti. Kuriam vaizduotė, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti patį kūrybos procesą. Vaikai išgyvena netikėtumą, kūrybos džiaugsmą ir pasididžiavimą įveikus kūrybinius iššūkius.

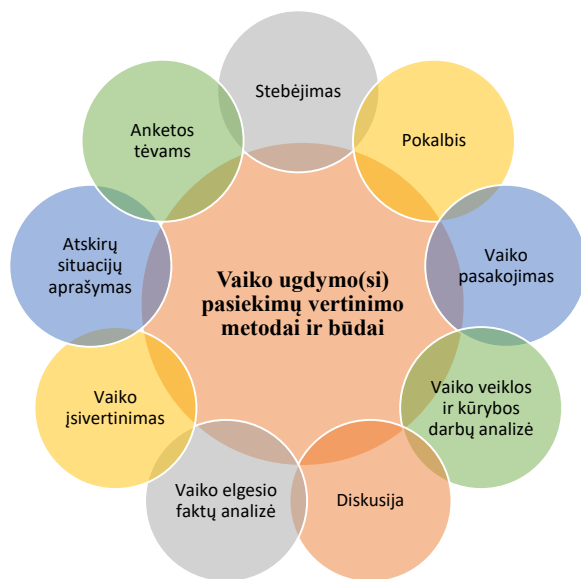
4-6 metai: siekiame 5-6 žingsnio	Sugalvoja įdomių idėjų, skirtingų veikimo būdų. Kūrybai naudoja įvairias medžiagas. Drąsiai, savitai eksperimentuoja, nebijo suklysti, daryti kitaip. Klausinėja, aiškindamasis naujus, nežinomus dalykus. Įprastus veikimo būdus papildo naujais netikėtais judesiais, garsais, pasakojimu, grafiniais vaizdais, keičia objektų konstrukcijas, paskirtį. Žaisdamas prisiima menamus vaidmenis, kuria siužetus, spontaniškai keičia žaidimo taisykles. Supranta ir nusako konkretaus savo kūrinio paskirtį. Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina.	
-------------------------------------	--	--

VI SKYRIUS

VAIKŲ UGDYMOSI PAŽANGA, UGDYMOSI TĘSTINUMAS

Vaikų ugdymo(si) pažanga

Vaikų pasiekimų įrodymų kaupimas, dokumentavimas bei stebėseną padeda siekti ugdymo(si) kokybės, todėl Jonavos r. Kulvos Abraomo Kulviečio mokykloje vaikų pasiekimai ir pažanga stebimi ir fiksuojami pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, kuriame išdėstyta aštuoniolika vaiko ugdymosi pasiekimų sričių su vertybinėmis nuostatomis ir esminiais gebėjimais. Tai yra ištisinis ir nenutrūkstamas procesas. Kiekvienas mokytojas yra savo organizuojamo ugdymo proceso kokybės tyrėjas, vertinantis savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymo(si) pažangai, todėl ugdymo(si) procesas planuojamas atsižvelgiant į vaikų ugdymo(si) pasiekimus ir vaikų pažangos analizės rezultatus. Formuodama vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos stebėsenos sistemą, mokykla vadovaujasi šiais vaiko ugdymo(si) pasiekimų vertinimo metodais ir būdais:

9 pav. Ugdymo(si) pasiekimų vertinimo metodai ir būdai

Mokykloje informacija apie vaikų pasiekimus kaupiama vaiko pasiekimų aplanke. Vertinimo informacija fiksuojama, dokumentuojama. Skirtingais būdais surinkta informacija, papildyta mokytojo ar kitų specialistų, tėvų (globėjų) pastabomis ir įžvalgomis, atskleidžia pilną vaizdą apie vaikų ugdymą(si).

Kiekvienas besiuogdantis vaikas turi savo individualų pasiekimų aplanką. Į pasiekimų aplanką dedami atrinkti vaiko pažangą įrodantys įrodymai: vaiko piešiniai, įvairiomis technikomis atlikti darbeliai, nuotraukos, pasakojimų, žaidimų, elgesio situacijų pavyzdžiai, mintys, žodinės kūrybos, kalbos pavyzdžiai, kita ugdytojo požiūriu reikšminga informacija. Duomenys sistemingai renkami vaikų aplankuose siekiant geriau pažinti vaikų interesus, jų mokymo(si) stilių bei būdus ir tuo pasinaudoti įgalinant didesnę vaikų įsitraukimą.

Į pasiekimų aplanką mokslo metų eigoje (gegužės ir spalio mėn.) segamos dvi pasiekimų kreivės. Spalio mėn. mokytojai atlieka formuojamąjį vertinimą, kuomet išsiaiškina grupės vaikų kontekstą, jau įgytus vaikų individualius gebėjimus. Gegužės mėn. mokytojai, atlieka apibendrinamąjį vertinimą, kurio

metu analizuoja vaikų mokslo metų eigoje padarytą individualią, bendrą pažangą. Vertinimas įgalina mokytoją nuspręsti, ar vaikų daroma pažanga pakankama, apmąstyti taikomus mokymo(si) būdus įvairiuose kontekstuose, priimti sprendimus apie tolimesnius vaikų mokymo žingsnius bei numatyti savo kaip pedagogo kompetencijų tobulinimo sritis. Vertinimo rezultatai aptariami individualiuose pokalbiuose su tėvais (globėjais), su mokyklos administracija, mokytojų tarybos posėdžiuose. Esant reikalui pokalbiuose dalyvauja Vaiko gerovės komisijos atstovai, kiti specialistai.

Taip pat vaikų ugdymo(si) pažangai labai svarbus ir pačių vaikų įsivertinimas. Mokykloje kuriama vaikų įsivertinimo kultūra. Vaikai mokosi patys įsivertinti savo veiklos patirtis reflektuoti veiklos rezultatus.

Vertinimo rezultatai panaudojami ugdymo programos įgyvendinimo analizei, ugdymo tęstinumui bei individualios veiklos planavimui.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) dermė ir tęstinumas

Vaikų ugdymo(si) dermę bei tęstinumą užtikrina mokyklos Programos ir Priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo(si) principų atitikties ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų pasiekimų sričių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė: suderintos jas sudarančių pasiekimų grupės, pasiekimų turinys, jų augimo nuoseklumas.

Programos atnaujinimas

Programą numatoma atnaujinti pasikeitus teisės aktams, reglamentuojantiems ikimokyklinį ugdymą, matant poreikį atnaujinti programos turinį, norint išlaikyti dermę su praktiniu ugdymo proceso įgyvendinimu.